

Motivacija za volontiranje – jesu li motivi za volontiranje povezani sa spolom, ličnosti i područjem studiranja?

NINA POLOŠKI VOKIĆ*

IVANA MARIĆ

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Zagreb, Hrvatska

GORANA HORVAT

Izvorni znanstveni rad

UDK: 364.467 : 316.628

doi: 10.3935/rsp.v20i3.1130

Primljeno: ožujak 2013.

Volontiranje je djelovanje ljudi koji na osnovi svoje slobodne odluke daju svoje vrijeme kako bi u živote drugih unijeli nove sadržaje i vrednote, pri čemu ne očekuju materijalnu korist odnosno nisu plaćeni. Postavlja se pitanje što pojedince motivira da započnu, ali i ustraju u volonterskom radu te posebice što određuje motivaciju mladih da se odluče na dobrovoljni neplaćeni rad. Naime, s obzirom da je volontiranje jedna od ključnih odrednica razvijenog civilnoga društva, mlade je potrebno od najranije dobi poticati na volonterski rad. Iz navedenoga proizlazi osnovna svrha rada, a koja je istražiti razloge za volontiranje mladih odnosno studenata završnih godina studija. Dodatno, u radu je istražena povezanost odabranih osobnih obilježja mladih (spol, ličnost i područje studiranja) s primarnim razlogom za volontiranje.

Na uzorku od 255 studenata diplomskih studija na Sveučilištu u Zagrebu s njegovih sedam sastavnica (Ekonomski fakultet, Kineziološki fakultet, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Filozofski fakultet, Studij socijalnoga rada pri Pravnom fakultetu, Učiteljski fakultet) ustanovljeno je da primarna motivacija za volontiranje najvećeg broja ispitanika volontiranje iz vlastitih uvjerenja a ne zbog materijalnog dobitka, odnosno pomaganje potrebitima, dakle istinsko poistovjećivanje s idejom volontiranja (motiv »vrijednosti«). Istraživanje je pokazalo i da poticaji za uključivanje u volonterski rad ovise o specifičnim obilježjima pojedinaca. Konkretno, razlozi za volontiranje ovise o području studiranja/rada pojedinca (treća postavljena hipoteza o statistički značajno različitoj motivaciji za volontiranje s obzirom na područje studiranja ispitanika je prihvaćena) te u manjoj mjeri o spolu i obilježjima ličnosti pojedinca (veći dio deskriptivnih i neki nalazi inferencijalne statistike upućuju na postojanje razlika u motivima za volontiranje s obzirom na spol i ličnost pojedinca, no prva i druga hipoteza rada koje se odnose na ove odnose su odbačene).

Ključne riječi: volontiranje, razlozi za volontiranje, mladi, Hrvatska.

* Nina Pološki Vokić, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Faculty of Economics and Business, University of Zagreb, Trg J. F. Kennedyja 6, 10 000 Zagreb, Hrvatska / Croatia, npoloski@efzg.hr

UVOD

Svake godine volontiranju se posvećuju milijuni pojedinaca (Clary i sur., 1998.)¹ te je posljednjih desetljeća u svijetu sve veći udjel onih koji se odlučuju na volonterske aktivnosti (Angermann i Sittermann, 2010.). Jedan od osnovnih razloga za to je činjenica da su volonteri važan dio strukture civilnog društva,² kojeg se danas smatra ključnim čimbenikom društvenih promjena (Bežovan i Zrinščak, 2007.).

Volontiranje je djelovanje ljudi koji na osnovi svoje slobodne odluke daruju svoje vrijeme kako bi u živote drugih unijeli nove sadržaje i vrednote, pri čemu ne očekuju materijalnu korist, odnosno nisu plaćeni (Wilson, 2000.; Puljiz i sur., 2005.). Radi se o prosocijalnom djelovanju putem kojeg pojedinci traže prilike za pomoć drugim osobama, grupama i organizacijama kojima je ona potrebna ili društvu u cjelini (Wilson, 2000.; Omoto i Snyder, 2001. prema Giorgio, 2003.; Begović, 2006.).

Postavlja se pitanje što pojedince motivira da započnu, ali i ustraju u volontiranju (Tidwell, 2005.; Hutton i Phillips, 2006.; Sundeen, Raskoff i Garcia, 2007.) te posebice što određuje motivaciju mladih da se odluče na dobrovoljni neplaćeni rad (Gior-

gio, 2003.; Burns i sur., 2008.). Naime, s obzirom da je volontiranje jedna od ključnih odrednica razvijenog civilnog društva, mlade je na volontiranje potrebno poticati od najranije dobi. Upravo je volontiranje »prepoznato kao građanska vrlina koja pridonosi razvoju zajednice, izgrađuje osjećaj solidarnosti, pridonosi izgradnji socijalnog i ljudskog potencijala te inicira promjene u društvu« (Ledić, 2007.:9), odnosno ono koje doprinosi društveno-odgovornom ponašanju i razvoju demokracije, pa bi stoga volontiranje mladih trebalo biti jedna od strategijskih odrednica svakog društva. Štoviše, imamo li u vidu da je građansko sudjelovanje u javnom životu i participacija u organizacijama civilnog društva u Hrvatskoj još uvijek niska (Bežovan i Zrinščak, 2007.), da »u hrvatskom društvu volonterstvo nije zaživjelo kao općedruštvena prihvaćena vrijednost« (Zrinščak i sur., 2012.:44) te jedan od zaključaka istraživanja stavova hrvatske javnosti o volonterstvu koji kaže da je posebnu pozornost u promociji volonterstva potrebno usmjeriti mladima jer oni imaju pesimističnije stavove prema prilikama za unapređivanje volontiranja u Hrvatskoj (Ledić, 2007.), proizlazi da bi se hrvatsko društvo volon-

¹ Tako su, na primjer, u Europi zemlje s najvećim brojem volontera Austrija, Nizozemska, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo, gdje volontira preko 40% odrasle populacije, visoka razina participacije stanovništva u volonterskim aktivnostima prisutna je i u Danskoj, Finskoj, Luksemburgu i Njemačkoj, gdje se brojke kreću između 30% i 39%, dok je prosječna razina u Estoniji, Francuskoj i Latviji između 20% i 29% (Angermann i Sittermann, 2010.). Relativno niska stopa participacije prisutna je u Belgiji, Češkoj, Irskoj, Malti, Poljskoj, Portugalu, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji te u Španjolskoj, gdje volontira između 10% i 19% odraslog stanovništva, a ispod 10% aktivnog stanovništva volontira u Bugarskoj, Grčkoj, Italiji i Latviji (Angermann i Sittermann, 2010.). Smatra se da Hrvatska u volontiranju zaostaje za razvijenim zemljama svijeta, što se povezuje s brojnim političkim, ekonomskim i društvenim promjenama kroz koje je prolazila u zadnja dva desetljeća. Različita istraživanja prikazuju različite stope volontiranja u Hrvatskoj, od 9% do 50% (Zrinščak i sur., 2012.), što je posljedica kako neusklađenosti korištene metodologije tako i metodoloških ograničenja provedenih istraživanja prvenstveno vezanih uz uzorak.

² Četiri glavne dimenzije civilnog društva, a koje čine tzv. dijamant civilnoga društva su (Anheier, 2004. prema Bežovan i Zrinščak, 2007.:3): (1.) struktura civilnog društva (članstvo u organizacijama civilnog društva, davanje i volontiranje, broj i obilježja krovnih organizacija i infrastruktura civilnog društva, ljudski i financijski resursi), (2.) vanjska okolina u kojoj civilno društvo egzistira i funkcionira (zakonodavni, politički, kulturni i ekonomski kontekst, odnosi između civilnog društva i države te privatnog sektora), (3.) vrijednosti koje se prakticiraju i promoviraju u civilnom društvu (demokracija, tolerancija, zaštita okoliša) te (4.) utjecaj aktivnosti koje poduzimaju čimbenici civilnog društva (utjecaj na javne politike, osnaživanje ljudi, podmirenje socijalnih potreba).

tiranjem mladih trebalo aktivnije baviti na svim razinama – kako praktičnoj i znanstvenoj, tako i na razini definiranja socijalnih politika.

Posljedično, osnovna svrha ovog rada je istražiti razloge za volontiranje studenata završnih godina studija, kao onih koji se smatraju budućnošću svakog društva jer preuzimaju ključne pozicije u političkom, gospodarskom i društvenom životu. Dodatno, u radu je istražena povezanost odabranih osobnih obilježja mladih (spol, ličnost i područje studiranja) s primarnim motivom za volontiranje.

Rad je podijeljen u pet dijelova. U prvom je dijelu prikazan teorijski okvir – objašnjene su teorije motivacije za volontiranje te povezanost pojedinih obilježja pojedinaca sa sklonosti volontiranju. Zatim su argumentirane postavljene hipoteze i opisana metodologija provedenog empirijskog istraživanja. U četvrtom su dijelu prikazani rezultati istraživanja, dok su u zadnjem dijelu rada dane preporuke za djelovanje i buduća istraživanja koje se temelje na ključnim teorijskim i empirijskim nalazima rada.

MOTIVACIJA I OBILJEŽJA VOLONTERA – TEORIJSKA POLAZIŠTA

Teorije i čimbenici motivacije volontera

Ključno pitanje vezano uz motivaciju volontera jest: Što ih motivira na rad? (Marić, 2011.:139). Teorije motivacije volontera, koje daju odgovor na ovo pitanje, moguće je podijeliti na dvodimenzionalne,

trodimenzionalne i višedimenzionalne, s obzirom na to u koliko skupina grupiraju potencijalne motive.

Dvodimenzionalne teorije motivacije volontera razloge za volontiranje dijele u dvije skupine – altruistični i egoistični (Frish i Gerrard, 1981. prema Giorgio, 2003.; Craig-Lees, Harris i Lau, 2008.), odnosno intrinzični i ekstrinzični motivi (Menchik i Eisbrod, 1987. prema Meier i Stutzer, 2006.; Widjaja, 2010.). Pojedinci motivirani altruističnim motivima angažiraju se jer žele uvećati dobrobit drugih, dok se pojedinci motivirani egoističnim motivima angažiraju zbog poboljšanja vlastite dobrobiti (Giorgio, 2003.; Widjaja, 2010.).³ Intrinzično motivirane aktivnosti rezultat su uživanja u pomaganju drugima, što doводи do inherentnog zadovoljstva zbog kojeg se pojedinci i odlučuju za volontiranje (Meier i Stutzer, 2006.; Finkelstien, 2009. prema Widjaja, 2010.), dok se ekstrinzično motivirane aktivnosti provode zbog ekstrinzičnih rezultata koje osiguravaju, iako pojedinci ne uživaju u pomaganju drugima (Meier i Stutzer, 2006.; Widjaja, 2010.).⁴ Prema Meier i Stutzer (2006.), tri su vrste intrinzičnih motiva volontera: (1.) pojedincima koji volontiraju stalo je do koristi onih koji primaju pomoć, (2.) volonteri intrinzično uživaju u radu kada pomažu i kada je prisutna društvena interakcija, (3.) čin pomaganja drugima stvara zadovoljstvo. Pojedincima koji su ekstrinzično motivirani osjećaj zadovoljstva je sekundaran ili izostaje te oni volontiraju »instrumentalno«, odnosno iz sljedeća tri razloga (Meier i Stutzer, 2006.): (1.) volonterstvom se bave jer ga vide kao ulaganje u ljudski ka-

³ Ryan, Kaplan i Grese (2001. prema Lippincott i Gummere, 2003.) navode kako je altruizam bitan početni motivator, dok su egoistični motivi, poput stjecanja novih vještina i društvene interakcije, važni kako bi pojedinci nastavili volontirati.

⁴ Zanimljivo je napomenuti da neka istraživanja pokazuju kako pojedincima koji su motivirani pomaganjem drugima (intrinzično motivirani) nije potrebna druga vrsta (materijalne) nagrade (vidi, na primjer, Meier i Stutzer, 2006.).

pital, (2.) volontiraju kako bi razvijali svoje društvene mreže, (3.) volontiraju kako bi bili prihvaćeni u društvu. Dodatno je zanimljivo navesti nalaz kako obje dimenzije (perspektiva usmjerenosti na druge i perspektiva usmjerenosti na sebe) utječu na motiviranost za volontiranje, no da je veća vjerojatnost da će više i dulje volontirati oni pojedinci koji su prvenstveno usmjereni na druge (Penner i Finklestein, 1998. prema Craig-Lees, Harris i Lau, 2008.; Penner, 2002.).

Prema **trodimenzionalnim teorijama**, motivi za volontiranje dijele se u tri skupine. Harrison (1995.) navodi altruistične, materijalne i društvene motive. Backer (1993. prema Anheier i Salamon, 1999.) identificira tri skupine motivacijskih čimbenika: (1.) altruistični motivi, poput solidarnosti sa siromašnima i sućuti za potrebite, (2.) instrumentalni motivi, poput stjecanja iskustva i novih vještina, upoznavanja ljudi te osobnog zadovoljstva i (3.) obvezujući motivi, kao što su moralna ili religiozna obveza, doprinos zajednici i slično. Wilson i Musick (1997.) u svojoj integriranoj teoriji volontiranja motive za volontiranje dijele u sljedeće tri skupine: (1.) stjecanje ljudskog kapitala (obrazovanje, prihod, zdravstveni status...), (2.) stjecanje društvenog kapitala (društvene veze koje uključuju članstvo u organizacijama, dostupnost informacija, stvaranje kontakata, pružanje potpore...) i (3.) stjecanje kulturnoškog kapitala (preferencije, ponašanje, religioznost...). MacNeela (2008.) navodi tri glavne skupine dobrobiti od volontiranja: (1.) dobrobiti vezane uz osobni razvoj – učenje, razumijevanje drugih, umijeće slušanja i slično, (2.) dobrobiti vezane uz karijeru – stjecanje iskustva i poslovnih kontakata te (3.) dobrobiti vezane uz druš-

tvo – osjećaj vlastite vrijednosti, pripadanja i doprinosa zajednici te stjecanje i održavanje poznanstva⁵. Begović (2006.:9-10) objašnjava da su tri razine motiva za volontiranje: (1.) motivi osobnog razvoja – dobrobiti u obliku učenja novih vještina, otkrivanja i razvijanja vlastitih potencijala, razvoja samokontrole, prihvaćanja odgovornosti, tolerancije pri timskom radu, otkrivanja unutarnje motivacije, postizanja osjećaja korisnosti i potrebnosti, razvoja vlastitih vrijednosti, stjecanja radnog iskustva, prihvaćanja različitosti i drugih kultura, stjecanja prijateljstva, (2.) motivi za rješavanje konkretnih problema preko lokalnih ili globalnih volonterskih akcija – motivi kao što su obnova i uređenje javnih prostora, pomaganje u organizaciji kulturnih događaja i manifestacija, promicanje ljudskih prava, pomoć starijim i nemoćnim osobama te siromašnima i (3.) motivi vezani uz društveni razvoj, odnosno dobrobit na široj društvenoj razini – motivi kao što su doprinos razvoju samoinicijativnosti ljudi, razvijanje pozitivnog udruživanja te doprinos općoj demokratizaciji društva i osnaživanju civilnog društva.

Višedimenzionalne teorije motive za volontiranje sistematiziraju u više od tri skupine. Tako Holland (1985. prema Sergent i Sedlacek, 1990.) u svojoj teoriji navodi šest obilježja skladnosti osobe i okoline koja potiče volontiranje – realističnost, društvenost, sklonost umjetnosti, konvencionalnost, društvenost, radoznalost i kreativnost, dok je najpoznatija višedimenzionalna teorija ona koju su 1998. godine postavili Clary i suradnici (1998.), a koja navodi šest funkcija koje ima volontiranje (zbog čega se ova teorija i naziva funkcijskom teorijom): vrijednosti, bolje razumijevanje, osobni razvoj, karijera,

⁵ Istraživanje Wuthnowa (1990. prema Wilson i Musick, 2000.) dokazuje da volonteri imaju više društvenih kontakata, odnosno da je broj različitih volonterskih aktivnosti u kojima je pojedinac angažiran, tj. broj sati proveden u volontiranju statistički značajno pozitivno povezan s brojem društvenih kontakata koje pojedinac ima.

društveni odnosi, samozaštita (objašnjeno u tablici 1. zbog toga što je upravo ova podjela korištena u empirijskom dijelu rada). Prema Wolfu (1999.:97), ključni razlozi za volontiranje su: (1.) osjećaj samoostvarenja, (2.) altruizam, (3.) druženje, odnosno zajedništvo s drugim ljudima, (4.) učenje o nekom području, (5.) ostvarivanje društveno važnih kontakata, (6.) dobivanje prilike ili mogućnosti razvoja unutar organizacije,

(7.) osiguranje ulaza u neku organizaciju i (8.) društveni značaj. Hutton i Phillips (2006.:18) kao razloge za volontiranje navode da ljudi teže: (1.) pomoći društvu i zajednici, (2.) povećati samopouzdanje, (3.) pomoći prijateljima, (4.) stvoriti nove prijateljske odnose, (5.) izaći izvan svog posla, (6.) poboljšati svoj životopis, (7.) razviti nove vještine i (8.) uživati u nečemu što vole.

Tablica 1.

Funkcije koje se zadovoljavaju volontiranjem

Funkcija	Konceptualna definicija
vrijednosti (engl. <i>values</i>)	Pojedinac volontira zbog osobnih vrijednosti humanitarizma, odnosno jer suosjeća i želi pomoći onima kojima je pomoć potrebna.
bolje razumijevanje (engl. <i>understanding</i>)	Volonter nastoji naučiti više o svijetu i trenirati vještine koje često ne koristi.
osobni razvoj (engl. <i>enhancement</i>)	Pojedinac putem volontiranja raste i razvija se psihološki.
karijera (engl. <i>career function</i>)	Volonter kroz volontiranje prikuplja iskustva važna za razvoj karijere.
društveni odnosi (engl. <i>social function</i>)	Volontiranje omogućava pojedincu da osnaži svoje društvene veze.
samozaštita (engl. <i>protective function</i>)	Pojedinac koristi volontiranje kako bi smanjio negativne osjećaje, kao što je osjećaj krivnje, ili kako bi se suočio s osobnim problemima.

Izvor: na temelju Clary i sur. (1998.) i Clary i Snyder (1999.:157).

Dodatno je važno napomenuti da je volontiranje dokazano **višedimenzijski fenomen**, odnosno da motivi za volontiranje nisu međusobno isključivi, nego su povezani i nadopunjuju se (Hustinx, Cnaan i Handy, 2010.; Zrinščak i sur., 2012), kao i razmotriti razloge neuključenosti u volon-

tiranje, tj. **zapreke za volontiranje**. Tako su Sundeen, Raskoff i Garcia (2007.:295) utvrdili da postoje tri ključne zapreke za volontiranje: nedostatak vremena, nedostatak interesa i loše zdravlje, a koje su povezane s demografsko-društvenim obilježjima volontera navedenim u tablici 2.

Tablica 2.

Zapreke za volontiranje s obzirom na demografsko-društvena obilježja volontera

Nedostatak vremena	Nedostatak interesa
mlađi	stariji
žene	muškarci
gradsko stanovništvo	ruralno stanovništvo
viši dohodak	niži dohodak
viša naobrazba	niža naobrazba
zaposleni	nezaposleni
više djece kod kuće	manje djece kod kuće
boravak u manjim gradovima	boravak u većim gradovima

Izvor: Sundeen, Raskoff i Garcia (2007.:295).

Povezanost obilježja pojedinaca sa sklonošću volontiranju

Istraživanja pokazuju da je sklonost pojedinca volontiranju povezana s njegovim/njezinim obilježjima. U nastavku su opisani nalazi o povezanosti između volontiranja i spola, ličnosti, dobi, razine obrazovanja, područja obrazovanja, vjere i imovinskoga stanja, kao najčešće proučavanih odrednica volontiranja.

Spol. Najveći broj istraživanja koja su se bavila povezanošću prakse volontiranja i spola pokazala su da su žene sklonije volontiranju od muškaraca (Hodgkinson i Weitzman, 1992. prema Wilson i Musick, 1997.; Wilson i Musick, 1999.; Wilson, 2000.; Carlo i sur., 2005.; Petrzela i Mannon, 2006.; Ledić, 2007.; Perry i sur., 2008.)⁶ te da su zbog svojih bioloških, psiholoških i radnih obilježja⁷ one sklonije neformalnom volontiranju⁸ (Wilson i Musick, 1999.) usmjerenom na pomaganje susjedima i bližoj zajednici (Gerstel i Gallagher, 1994. prema Petrzela i Mannon, 2004.) te na one aktivnosti koje traže veću razinu brige i sklonost njegovanju (Gerstel, 2000. prema Petrzela i Mannon, 2004.). Tako, na primjer, Petrzela i Mannon (2006.) navode da žene svojim volonterskim angažmanom doprinose društvenoj i ekonomskoj vitalnosti društava više od muškaraca. Nalazi njihovog istraživanja pokazuju i kako žene volontiranje smatraju ženskim poslom i kako se u volonterske

aktivnosti uključuju u svrhu vlastite socijalizacije i u svrhu doprinosa lokalnoj ekonomiji, ali i kako su žene sklone umanjivanju svojeg doprinosa i uloženog truda u volontiranje. Na navedeno je moguće nadovezati nalaze kako su muškarci skloniji angažirati se u volonterskim (i drugim) aktivnostima za koje dobivaju priznanje i koje mogu doprinijeti razvoju njihovih karijera (Stivers, 1995.; Little, 1997. prema Burns i sur., 2008.), dok se žene više posvećuju manje vidljivim aktivnostima volontiranja i volontiranju iz društvenih razloga (Stivers, 1995.; Wuthnow, 1995. prema Burns i sur., 2008.). Slično pokazuju i nalazi istraživanja provedenog u Hrvatskoj 2006. godine koji pokazuju da su muškarci u statistički značajno većem udjelu volontirali za lokalnu zajednicu i političke stranke, a žene za škole/vrtiće i crkvu (Ledić, 2007.).⁹

Ličnost. Mnoge su se crte ličnosti, kao, na primjer, otvorenost za nova iskustva, ekstrovertiranost, empatija i savjesnost, kao osobine ličnosti koje određuju prodruštveno ponašanje, pokazale pozitivno povezanima sa sklonosti i uključenosti u volonterske aktivnosti (Kosek, 1995. prema Carlo i sur., 2005.; Graziano i Eisenberg, 1999. prema Carlo i sur., 2005.; Penner, 2002.; Bekkers, 2005.; Carlo i sur., 2005.). Istraživanja pokazuju i da su neka obilježja ličnosti, kao što su društvena anksioznost i neuroticizam, negativno povezana sa sklonosti i učestalosti volontiranja (Carlo i sur.,

⁶ Postoje istraživanja koja su zaključila da su volontiranju skloniji muškarci (Hayghe, 1991. prema Wilson i Musick, 1997.; Perry i sur., 2008.) te da spol nije razlikovna odrednica za volontiranje (Sundeen, 1988.; Giorgio, 2003.; Fletcher i Major, 2004. prema Burns i sur., 2008.; Burns i sur., 2008.), no ona su u manjini.

⁷ Više o biološkim, psihološkim i radnim obilježjima muškaraca i žena vidi u poglavlju »Žene u menadžmentu« u Bahtijarević-Šiber, Sikavica i Pološki Vokić (2008.).

⁸ Neformalno volontiranje odnosi se na volontiranje za potrebe užeg ili šireg kruga obitelji, prijatelja ili zajednice koje nije institucionalizirano te se zbog toga što se odvija izvan organizacijskog konteksta ne evidentira, dok se formalnim volontiranjem smatra volontiranje pod okriljem formalnih organizacija čija je svrha rješavanje problema i unapređenje djelovanja civilnog društva, a koje se evidentira pri praćenju uključenosti stanovništva u volonterske aktivnosti (na temelju Angermann i Sittermann, 2010. i Wilson i Musick, 1997.).

⁹ Navedeno je istraživanje ukazalo i na indikacije da su žene u pomaganju otvorenije prema nepoznatim organizacijama i pojedincima od muškaraca (Ledić, 2007.).

2005.; Handy i Cnaan, 2007.). Nadalje, obilježja ličnosti povezuju se i s vrstom volontiranja. Tako je, na primjer, otvorenost za nova iskustva značajno povezana s volontiranjem u nepolitičkim organizacijama (Bekkers, 2005.), dok su ekstrovertiranost, intuicija i osjećanje obilježja volontera u domovima za starije i nemoćne osobe, upravo zbog toga što se radi o obilježjima koja su nužna za uspješno djelovanje u zahtjevnoj atmosferi tih institucija (Mitchell i Shuff, 1995.).

Dob. Sklonost volontiranju povezuje se s dobi posredno, odnosno povezuje se sa životnim ciklusom pojedinca – faze životnog ciklusa pojedinca razlikuju se s obzirom na njegovo/njezino životno i volontersko iskustvo (uključujući potrebu za doprinosom društvu), raspoloživo vrijeme (ovisno o količini privatnih i poslovnih obaveza) te zdravstveno stanje (Wilson i Musick, 1997.; Wilson, 2000.; Kulik, 2010.). Najveći broj autora naglašava da volonterski angažman, upravo zbog navedenih čimbenika, kulminira u srednjoj životnoj dobi (Menchik i Weisbrid, 1987. prema Wilson, 2000.; Herzog i sur., 1989. prema Wilson, 2000.; Kulik, 2010.), kada pojedinci imaju dostatno životno iskustvo, više vremena zbog smanjenja privatnih obaveza (djeca odrastaju), još uvijek dovoljno životne energije i izraženiju potrebu za doprinosom društvu. No, volontiranju su sklone i umirovljene osobe (Wilson, 2000.) ukoliko nemaju zdravstvenih problema (Wilson i Musick, 1997.) i ukoliko su ostale društveno integrirane (teorija društvenih resursa), također zbog manje obaveza, odnosno viška raspoloživog vremena¹⁰ (teorija racionalnog izbora), ali i zbog potrebe da ostanu fizički i društveno uključene (teorija

razmjene) (Wilson, 2000.). Navedeno potvrđuju i nalazi istraživanja provedenog u Hrvatskoj koje je pokazalo kako najmlađa skupina ispitanika ima negativnije stavove o volontiranju općenito od starijih skupina (Ledić, 2007.).¹¹

Zdravlje. Pozitivnu korelaciju između volontiranja i fizičkog zdravlja dokazali su mnogi autori (Moen, Dempster-McClain i Williams, 1992.; Oman, Thoresen i McMahan, 1999. prema Wilson, 2000.; Wilson, 2000.; Wilson i Musick, 2000.). Istraživanja također pokazuju da su volonteri boljeg fizičkog zdravlja u starijoj dobi (Stephen, 1991. prema Wilson, 2000.), da postižu bolje rezultate na mjerenjima fizičkih sposobnosti (Moen, Dempster-McClain i Williams, 1992.) te da je s volontiranjem čak povezan i niži stupanj smrtnosti u mlađoj dobi (Rogers, 1996. prema Wilson, 2000.; Musick, Herzog i House, 1999. prema Wilson, 2000.). Volontiranje se povezuje i s mentalnim zdravljem jer se kroz sudjelovanje u društvenim aktivnostima pojedinci osjećaju korisnima (Krause i sur., 1992. prema Wilson, 2000.; Wilson i Musick, 2000.) te se povećava njihovo samopouzdanje i samopoštovanje (Harlow i Cantor, 1996. prema Wilson, 2000.), što sve pozitivno utječe na opće zadovoljstvo životom, odnosno smanjuje anksioznost, depresiju i slično.

Religioznost. Brojna istraživanja potvrđuju kako religiozni pojedinci više volontiraju od nereligioznih (Hodgkinson, 1995. prema Wilson i Musick, 1997.; Wilson i Janoski, 1995. prema Wilson, 2000.; Musick, Wilson i Bynum, 2000.; Curtis, Baer i Grab, 2001. prema Ruiter i De Graff, 2006.; Hodgkinson, 2003. prema Ruiter i De Graff, 2006.), odnosno vezu između

¹⁰ Zbog viška raspoloživoga vremena volontiranje je prisutnije i kod nezaposlenih osoba, kojima je volontiranje ujedno prilika za pronalazak radnoga mjesta (Wilson i Musick, 2000.).

¹¹ Potrebno je, međutim, naglasiti da isto istraživanje pronalazi optimističnije stavove najmlađe dobne skupine sudionika o volontiranju u Hrvatskoj od sudionika ostalih dobnih skupina (Ledić, 2007.).

učestalosti odlaska pojedinca u crkvu i volontiranja (DeHart, 1990. prema Ruitter i De Graff, 2006.; Watt, 1991. prema Ruitter i De Graff, 2006.; Wilson i Musick, 1997.; Bekkers 2005.). Ovo se objašnjava činjenicom da je u suštini svih religija svijeta pomaganje drugima, odnosno, kako navodi Wuthnow (1990. prema Wilson i Musick, 1997.), da crkva tijekom čitave svoje povijesti promiče važnost pomaganja drugima, a što uključuje i volontiranje.

Razina obrazovanja. Obrazovanje se pokazalo varijablom koja utječe na volonterski angažman pojedinca (Smith, 1994. prema Wilson i Musick, 1997.; Wilson i Musick, 1997.; Wilson, 2000.; Bekkers, 2005.; Ledić, 2007.; Burns i sur., 2008.). Veća je vjerojatnost volontiranja od strane visoko obrazovanih pojedinaca,¹² između ostalog i zbog njihovih razgranatijih društvenih i poslovnih kontakata koje su stekli za vrijeme obrazovanja (Burns i sur., 2008.), kao i da oni osjećaju veće zadovoljstvo zbog volontiranja, a što utječe i na dugotrajnost njihovog volonterskog angažmana (Wilson i Musick, 1997.; Wilson, 2000.). Također, pokazalo se kako se visoko obrazovani pojedinci bolje snalaze i djeluju kao volonteri zahvaljujući većem znanju i boljim organizacijskim vještinama, ali i boljem razumijevanju potreba društva (Wilson i Musick, 1997.), između ostalog i zbog toga što obrazovni programi sve češće uključuju volontiranje kao dio nastavnih obaveza te nastoje podići razinu svjesnosti studenata o potrebama zajednice (Burns i sur., 2008.). Zanimljivo je iznijeti nalaz istraživanja

koje je provela Boraas (2003. prema Burns i sur., 2008.) prema kojem volonteri koji su nedavno diplomirali volontiraju dva puta više od onih koji su završili samo srednjoškolsko obrazovanje i čak četiri puta više od onih koji nisu završili srednju školu.¹³

Područje obrazovanja. Većina istraživanja pronalazi da su studenti tehničkih disciplina najmanje skloni volontiranju te da nakon njih po nesklonosti volontiranju slijede studenti poslovne ekonomije i umjetničkog usmjerenja (humanističkih znanosti) (Haski-Leventhal i sur., 2008.). Tako, na primjer, Astin (1993. prema Haski-Leventhal i sur., 2008.:7) pronalazi da se studenti inženjerskog usmjerenja povezuju s visokom razinom materijalizma i konzervativizma i smanjenom zainteresiranošću za šire društvene potrebe, dok Zrinščak i suradnici (2012.) u Hrvatskoj pronalaze da najviše volontiraju ispitanici/studenti društvenih te humanističkih znanosti, zatim slijede studenti prirodnih znanosti, dok studenti ekonomije i tehničkih znanosti u prosjeku volontiraju najmanje.¹⁴ No, Haski-Leventhal i suradnici (2008.) pronalaze da su studenti društvenih znanosti manje uključeni u volonterske aktivnosti od studenata ostalih područja, studenti tehničkih znanosti uključeni nego što je bilo očekivano, a studenti humanističkih znanosti najuključeniji, iako su pretpostavljali da su studenti društvenih znanosti najzainteresiraniji za dobrobit drugih ljudi, oni koji studiraju poslovnu ekonomiju i inženjerskog usmjerenja najmanje zainteresirani, a studenti prirodnih i humanističkih znanosti negdje

¹² Istraživanje stavova hrvatske javnosti o volonterstvu provedeno 2006. godine pokazalo je ne samo da obrazovanje stanovništvo ima pozitivniji stav prema volonterstvu od slabije obrazovanog, nego da je obrazovanje obilježje koje najviše razlikuje sudionike u stavovima prema volontiranju (vidi Ledić, 2007.).

¹³ Istraživanja su pokazala i kako su pojedinci koji su volontirali tijekom svojeg obrazovanja dobivali bolje ocjene, imali veće akademske aspiracije i višu razinu samopoštovanja (Johnson i sur., 1998. prema Wilson, 2000.) te češće upisivali poslijediplomske programe (Astin, Sax i Avalos, 1998. prema Wilson, 2000.).

¹⁴ Zanimljivo je spomenuti i nalaz ovog istraživanja kako studenti ekonomije češće volontiraju za profitne/poslovne organizacije, studenti društvenih znanosti za neprofitne, dok je neformalno volontiranje najčešće kod studenata humanističkih znanost (Zrinščak i sur., 2012.).

u sredini. Bez obzira na oprečne nalaze, na temelju navedenog može se zaključiti da je područje obrazovanja povezano kako s učestalošću volontiranja tako i motivima za volontiranje.

Imovinsko stanje. Povezanost između volontiranja i imovinskog stanja (društveno-ekonomskog stanja, odnosno prihoda) dokazali su mnogi znanstvenici, pri čemu neki proporcionalnu (Hayghe, 1991.; Hodgkinson i Wietzman, 1992. prema Wilson i Musick, 1997.; O'Brein, 1993. prema Haski-Leventhal i sur., 2008.; Smith, 1994. prema Perry i sur., 2008.; Wilson i Musick, 1997.; Wilson, 2000. prema Hustinx, Cnaan i Handy, 2010.), a drugi obrnuto-proporcionalnu vezu (Bekkers, 2005.; Perry i sur., 2008.).¹⁵ Tako, na primjer, Wilson i Musick (1997.) zaključuju kako češće volontiraju pojedinci boljeg imovinskoga stanja jer imaju zadovoljene egzistencijalne i društvene potrebe pa imaju vremena za druge ljude, dok Bekkers (2005.) naglašava da je volontiranje imućnijih nekonzistentno s ekonomskim modelom volontiranja prema kojem bi pojedinci koji više cijene vrijed-

nost vremena trebali biti manje spremni volontirati jer se suočavaju s višim oportunitetnim troškovima, odnosno troškovima koji proizlaze iz nečinjena korisnijih stvari. Identično drugonavedenom pronalaze Perry i suradnici (2008.), čiji nalazi ukazuju da češće volontiraju pojedinci s manjim приходima (i stoga slabijega imovinskog stanja). Ovo je moguće objasniti na način da su pojedinci s problemima vezanim uz imovinsko stanje empatičniji u razumijevanju fizioloških, potreba za sigurnošću i društvenih potreba drugih.

HIPOTEZE RADA

U radu su postavljene tri hipoteze vezane uz obilježja ispitanika čija se povezanost s motivacijom za volontiranje željela istražiti kroz empirijsko istraživanje – spol, obilježja ličnosti i područje obrazovanja. Hipoteze su navedene u tablici 3., u kojoj je navedena i argumentacija za njihovo postavljanje temeljena na prethodno prikazanim teorijskim i empirijskim postavkama motivacije i obilježja volontera.

Tablica 3.

Hipoteze rada i argumentacija za njihovo postavljanje

Hipoteza	Argumentacija
H ₁ Motivacija za volontiranje statistički se značajno razlikuje s obzirom na spol ispitanika.	Vjerojatno je, na primjer, da se žene češće odlučuju za volontiranje zbog osobnih vrijednosti i društvenih razloga, a muškarci zbog razvoja vlastite karijere.
H ₂ Motivacija za volontiranje statistički se značajno razlikuje s obzirom na tip ličnosti ispitanika.	Vjerojatno je, na primjer, da pojedince koji u životu traže harmoniju i toplinu na volontiranje potiču društveni razlozi, dok osobe sklone racionalnoj analizi na volontiranje potiču prilike za uspostavljanje novih kontakata i razvoj karijere.
H ₃ Motivacija za volontiranje statistički se značajno razlikuje s obzirom na područje studiranja ispitanika.	Vjerojatno je, na primjer, da studente učiteljskog usmjerenja te studente socijalnog rada na volontiranje motiviraju osobne vrijednosti i društveni razlozi, studente ekonomskog usmjerenja mogućnosti izgradnje društvenih mreža i razvoja vlastite karijere, a studente tehničkog usmjerenja prilike za osobni razvoj.

¹⁵ Postoje i nalazi kako imovinski status nije povezan s volontiranjem. Tako je, na primjer, istraživanje provedeno u Hrvatskoj pokazalo da je samoprocijenjeni materijalni status ispitanika najslabije povezan sa stavovima o volontiranju općenito, a tako i o volontiranju u Hrvatskoj, te da postoji marginalno značajna razlika u udjelima kategorija sudionika s različitim samoprocijenjenim materijalnim statusom s obzirom na volonteri status (Ledić, 2007.).

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Instrument istraživanja

Instrument istraživanja bio je visoko-strukturirani anketni upitnik koji se sastojao od tri skupine pitanja zatvorenog tipa, odnosno tri dijela:

1. Inventar volonterskih funkcija (engl. *Volunteer Functions Inventory* – VFI) Claryja i suradnika iz 1998. godine, koji se sastoji od 30 čestica, odnosno izjava vezanih uz razloge koji pojedince potiču na volontiranje, čiju su važnost ispitanici ocjenjivali na skali Likertovog tipa od 1 do 7. Na temelju ovoga dijela upitnika identificirano je koji motiv za volontiranje dominira kod pojedinca, odnosno koliko je koji od sljedećih šest osnovnih razloga za volontiranje prisutan kod ispitanika: (1.) vrijednosti – osobno uvjerenje ispitanika kako je potrebno pomoći onima koji su manje sretni, (2.) bolje razumijevanje – učenje o svrsi i ulozi volontiranja u društvu, razlozima drugih za volontiranje, potrebama organizacije za volonterima i slično, (3.) osobni razvoj – prilika za osobni rast i razvoj, (4.) karijera – uvjerenje da volonterski angažman i stečeno iskustvo mogu doprinijeti razvoju pojedinačne karijere, (5.) društveni odnosi – prilika za upoznavanje novih ljudi i izgradnju mreže odnosa, (6.) samozaštita – volontiranje kako bi se pobjeglo od vlastitih problema, smanjili unutarnji sukobi zbog osjećaja krivnje što drugi imaju manje sreće u životu i slično.

2. Skraćeni Myers-Briggs test ličnosti¹⁶ od 16 čestica (9 izjava za koje je potrebno odabrati jedan od dva ponuđena završetka (A ili B) te 7 parova pridjeva između kojih je potrebno odabrati pridjev koji je ispitaniku bliži). Dobiveni rezultati, na temelju Jungove teorije psiholoških tipova koja razlikuje četiri u nastavku navedene temeljne mentalne funkcije, svrstavaju ispitanike u četiri skupine s obzirom na dvije dimenzije: (1.) preferirani način prikupljanja informacija i (2.) preferirani način evaluiranja i odlučivanja. Dva temeljna načina prikupljanja informacija su (Bahtijarević-Šiber, 1999.:795): (1.) osjetilnost (engl. *sensing* – S) – označava tendenciju da se informacije prikupljaju isključivo iz realnih, praktičnih činjenica iz života i iskustva i (2.) intuicija (engl. *intuition* – N) – oslanjanje na sjećanja, asocijacije, intuiciju, inspiraciju i »šesto čulo« pri prikupljanju informacija. Dva temeljna načina prosuđivanja i odlučivanja su (Bahtijarević-Šiber, 1999.:795): (1.) mišljenje (engl. *thinking* – T) – racionalni stil odlučivanja temeljen na logičkoj analizi te objektivnim i impersonalnim kriterijima prosudbe (odlučivanje »glavom« i objektivno) i (2.) osjećanje (engl. *feeling* – F) – uključivanje vrijednosti, motiva i osjećaja kao temelja prosudbe pri evaluiranju i odlučivanju, odnosno prosuđivanje odluka prema njihovom utjecaju na druge (odlučivanje »srcem« i subjektivno). Četiri tipa ličnosti koja nastaju kao kombinacija dvije navedene dimenzije, odnosno koja obilježava osjetilnost ili intuicija te mišljenje ili osjećanje, kao i opisi njihova ponašanja navedeni su u tablici 4.

¹⁶ Myers-Briggs indikator tipova ličnosti (engl. *Myers-Briggs Type Indicator*) često je korišten instrument za određivanje obilježja ličnosti u području upravljanja ljudskim potencijalima (vidi, na primjer, Gardner i Martinko, 1996.; Harrington i Loffredo, 2001.; Edwards, Lanning i Hooker, 2002.; Varvel i sur., 2004.), a opravdanost korištenja ovog instrumenta s obzirom na njegova metrijska obilježja je dokazana (vidi, na primjer, Coe, 1992.; Tan i Tiong, 1999.; Wheeler, 2001.), odnosno dokazano je da je instrument »prikladan i pouzdan inventar za samo-evaluaciju« (Carlyn, 1977.: 461). Instrument je korišten u ovom istraživanju po uzoru na druga istraživanja koja su ga koristila za određivanje obilježja ličnosti volontera (vidi, na primjer, Paradis i Usui, 1989. prema Mitchell, 1995.; Mitchell, 1995.).

Tablica 4.
Četiri tipa ličnosti i njihova obilježja

Tip ličnosti	Obilježja
ST	<ul style="list-style-type: none"> • naglašava detalje, činjenice, sigurnost • odlučan i pragmatičan u razmišljanju • usmjeren na kratkoročne, realne ciljeve • razvija pravila i procedure za ocjenjivanje uspješnosti
NT	<ul style="list-style-type: none"> • preferira bavljenje teorijskim i tehničkim problemima • kreativan i progresivan pri razmišljanju • usmjeren na mogućnosti korištenja neosobnih analiza • sposoban razmišljati o više mogućnosti i problema istovremeno
SF	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje brigu za trenutne, stvarne ljudske probleme • pragmatičan, analitičan, metodičan i savjestan • radije naglašava činjenice o ljudima nego njihove zadatke • usmjeren na oblikovanje organizacije za dobrobit ljudi
NF	<ul style="list-style-type: none"> • izbjegava biti specifičan • karizmatičan, participativan, orijentiran na ljude i uslužan • usmjeren na opće poglede na stvari, široke teme i osjećaje • decentralizira odlučivanje, postavlja malo pravila i procedura

Izvor: na temelju Daft (2012.:419).

3. Pitanja vezana uz osobna obilježja ispitanika: spol i područje studiranja ispitanika.

Uzorak

Kao populacija za istraživanje povezanosti motiva za volontiranje i spola, ličnosti i područja obrazovanja odabrani su studenti. Naime, »iako je volontiranje općenito važno za pružanje usluga, izgradnju civilnog društva i unapređivanje lokalne zajednice, ono je posebice važno među studentima, s obzirom da se studenti smatraju budućom kralježnicom društva« (Haski-Leventhal i sur., 2008.:3). Kako objašnjavaju Haski-Leventhal i suradnici (2008.:3), volontiranje od strane studenata neophodno je za održivost civilnog društva jer su studenti ti

koji su budući vođe, odnosno oni koji preuzimaju istaknute pozicije kao političari, odvjetnici, liječnici, profesori i općenito punopravni članovi društva.

U istraživanju je sudjelovalo 255 studenata diplomskih studija na Sveučilištu u Zagrebu s njegovih sedam sastavnica (Ekonomski fakultet¹⁷, Kineziološki fakultet, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Studij arheologije pri Filozofskom fakultetu, Studij socijalnog rada pri Pravnom fakultetu, Učiteljski fakultet). Sastavnice su prigodno odabrane s obzirom na dostupnost, ali uz zadovoljenje uvjeta da je obuhvaćeno pet područja studiranja po uzoru na najveće istraživanje volontiranja od strane studenata provedeno u Hrvatskoj (vidi Zrinščak i sur., 2012.¹⁸) – društvene znanosti, prirodne zna-

¹⁷ Podaci od studenata Ekonomskog fakulteta u Zagrebu primarno su prikupljeni za potrebe izrade diplomskog rada pod nazivom »Povezanost obilježja pojedinca i primarnog razloga za volontiranje« treće navedene autorice ovog rada koji je obranjen na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu pod mentorstvom prvo navedene autorice.

¹⁸ Radi se o zajedničkom istraživačkom projektu grupe istraživača u akademskoj godini 2006./2007. kojim se istraživalo volontiranje studenata u 14 zemalja svijeta: Australija, Belgija, Engleska, Finska, Hrvatska, Indija, Izrael, Japan, Kanada, Kina, Južna Koreja, Nizozemska, Novi Zeland i SAD.

nosti, ekonomija, humanističke znanosti i tehničke znanosti. Tablica 5. prikazuje distribuciju ispitanika s obzirom na nezavisna

obilježja čija se povezanost s motivacijom za volontiranje istraživala u radu – spol, tip ličnosti te studij.

Tablica 5.
Profil ispitanika u uzorku

Obilježje	Relativne frekvencije
spol (n = 253*)	žene – 62,8%; muškarci – 37,2%
dominantno obilježje ličnosti (n = 141**)	ST – 57,4%; NT – 19,1%; SF – 10,6%; NF – 12,8%
studij (n = 255)	Ekonomski fakultet (EF) – 26,3%; Kineziološki fakultet (KF) – 6,7%, Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER) – 15,3%, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije (FKIT) – 16,5%, Studij arheologije pri Filozofskom fakultetu (FF-ARH) – 9,8%, Studij socijalnog rada pri Pravnom fakultetu (SSR) – 12,5%, Učiteljski fakultet (UF) – 12,9%

* n je u nekim slučajevima manji od ukupnog broja ispitanika (255) jer ispitanici nisu odgovorili na sva pitanja.

** Za 44,7% ispitanika nije bilo moguće odrediti tip ličnosti jer su prikupili jednaki broj bodova za »osjetilnost« i »intuiciju« i/ili »mišljenje« i »osjećanje«. Oni, međutim, nisu u potpunosti izbačeni iz analize jer su od njih prikupljeni podaci bili korišteni, odnosno mogli biti korišteni za druge u radu prikazane analize (npr. primarni razlog za volontiranje).

Prikupljanje i obrada podataka

Podaci su prikupljeni anketiranjem studenata na njihovim matičnim fakultetima za vrijeme nastave, što je omogućilo davanje osnovnih uputa za popunjavanje upitnika i objašnjavanje eventualnih nejasnoća u upitniku od strane istraživača na licu mjesta. Navedeno je povećalo ozbiljnost ispitanika pri popunjavanju upitnika kao i stupanj potpunosti upitnika.

Prikupljeni podaci obrađeni su uz pomoć statističkog softverskog paketa za obradu kvalitativnih i kvantitativnih podataka društvenih istraživanja SPSS (engl. *Statistical Package for the Social Sciences*). Obrada podataka sastojala se od: (1.) deskriptivne statistike za potrebe određivanja obilježja ispitanika i analize razloga za motiviranje ispitanika – relativne frekvencije i prosječne vrijednosti te (2.) inferencijalne statistike za potrebe analize odnosa između nezavisnih obilježja ispitanika (spol, tip ličnosti i studij) i motivacije za volontiranje – χ^2 testovi za analizu povezanosti između nominalnih i intervalnih

varijabli, Pearsonovi koeficijenti korelacije za analizu povezanosti između intervalnih varijabli, Mann-Whitney U test za analizu značajnosti razlika između dvaju nezavisnih skupova te Kruskal-Wallis H testovi za analizu značajnosti razlika između više nezavisnih skupova (na temelju Bryman i Cramer, 1997.:116 i 200).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA

U nastavku je prvo analizirana motivacija za volontiranje svih ispitanika u uzorku zajedno, nakon čega je u svrhu prihvatanja/odbacivanja postavljenih hipoteza prikazana analiza povezanosti pojedinih osobnih obilježja ispitanika i njihove motivacije za volontiranje.

Motivacija za volontiranje

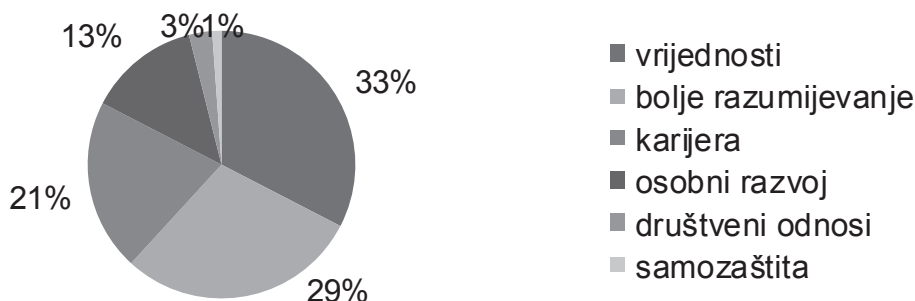
Slika 1. prikazuje primarni motiv za volontiranje ispitanika kod kojih prednjači jedan razlog za odluku o volontiranju (n =

178¹⁹). Najveći broj ispitanika (33% njih) odlučuje se za volontiranje iz altruističnog razloga – zbog uvjerenja da je potrebno pomagati potrebitima, dok su ostali, svi redom tzv. egoistični razlozi, manje prisutni. Ovaj je nalaz sukladan nalazu Zrinščaka i suradnika (2012.) da studenti u Hrvatskoj najviše vrednuju intrinzične altruističke motive, koje slijede instrumentalni motivi povezani s volontiranjem zbog osobnih probitaka. Potrebno je, međutim, istaknuti i da je od svih egoističnih razloga za volontiranje među ispitanicima u ovom istra-

živanju najprisutnije »bolje razumijevanje«, odnosno volontiranje pojedinaca u svrhu boljeg razumijevanja svijeta oko njih te obilježja i potreba osoba drugačijih od njih samih, za što možemo reći da je u konačnici ipak usmjereno i na druge jer nam omogućuje da postanemo »bolji« članovi društva. Sve navedeno ukazuje da studente na volontiranje potiče prvenstveno usmjerenost na druge, što je pozitivno u svjetlu prethodno navedenih nalaza kako pojedinci koji su altruistično motivirani češće i dulje volontiraju.

Slika 1.

Primarni razlog volontiranja za sve ispitanike zajedno

Pogledamo li koliko su među ispitanicima u prosjeku izraženi pojedini motivi za volontiranje (slika 2.²⁰), uočavamo da su u prosjeku najviše prisutna ista dva prethodno najprisutnija razloga, no da su oni zamijenili mjesta, odnosno da je »bolje razumijevanje« izraženiji motiv za volontiranje. Potrebno je, međutim, naglasiti da razlike između apsolutnih vrijednosti prosječne

prisutnosti prva četiri najprisutnija razloga za volontiranje nisu velike te da su sva četiri razloga iznadprosječno poticajna za volontiranje (minimalna moguća vrijednost po pojedinom razlogu je 5, maksimalna 35, a granica između ispod i iznad prosječnih rezultata 17,5). Ovaj nalaz ide u prilog prethodno spomenute činjenice da motivi za volontiranje nisu međusobno isključivi, od-

¹⁹ Kod 30,2% (77) ispitanika nije bilo moguće odrediti primarni motiv za volontiranje. Točnije, 15,3% ispitanika iskazalo je da ih na volontiranje potiču dva ključna razloga, 4,3% ispitanika na volontiranje potiče više razloga podjednako, a za 10,6% ispitanika nije bilo moguće odrediti primarni motiv za volontiranje jer nisu ocijenili sve čestice u upitniku.

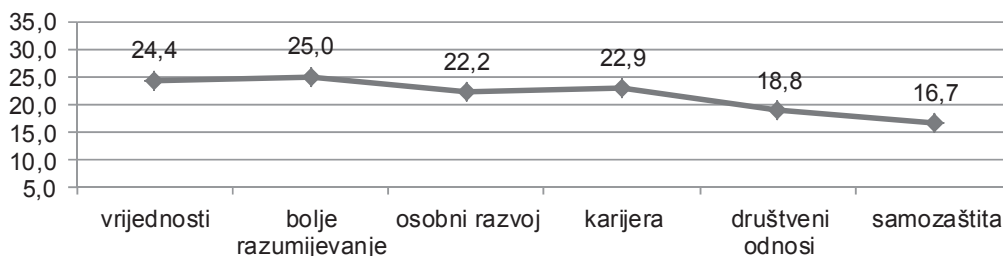
²⁰ $n_{\text{vrijednosti}} = 249$, $n_{\text{bolje razumijevanje}} = 251$, $n_{\text{osobni razvoj}} = 244$, $n_{\text{karijera}} = 251$, $n_{\text{društveni odnosi}} = 248$, $n_{\text{samozaštita}} = 251$.

nosno podupire zaključak Handy i suradnika (2000.) da se većina volontera odlučuje na volontiranje zbog sveukupnih koristi

koje imaju od volonterskog iskustva, a ne isključivo zbog altruističnih razloga.²¹

Slika 2.

Prisutnost pojedinih razloga za volontiranje za sve ispitanike zajedno

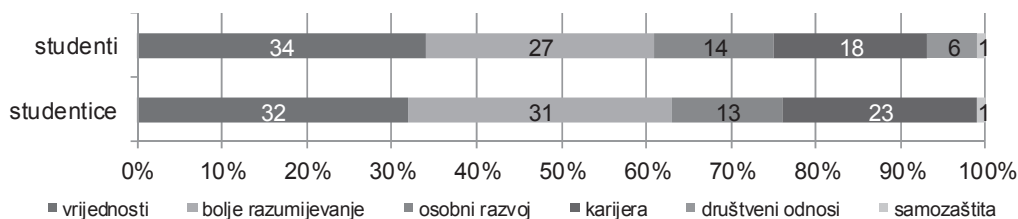
Povezanost motivacije za volontiranje i spola

Slika 3. prikazuje udjel primarnih razloga za volontiranje ispitanika prema njihovom spolu ($n = 176 \rightarrow n_M = 73, n_Z = 103^{22}$). »Vrijednosti« i »bolje razumijevanje« najčešće su prisutni primarni razlozi za volontiranje kod obaju spolova, a jedina grafički vidljiva razlika u primarnom razlogu za volontiranje između studenata i studentica prisutna je kod »društvenih odnosa«.

»Društveni odnosi« nisu primarni razlog za volontiranje niti jedne studentice, dok se 6% studenata odlučuje za volontiranje zbog toga što vjeruju da će tako učvrstiti i razviti odnose s drugim ljudima, tj. izgraditi svoje društvene mreže. Ovaj je nalaz sukladan nalazima prethodno navedenih istraživanja koja su pokazala da muškarci značajno češće volontiraju u svrhu razvoja vlastite karijere, a za što je nužna i izgradnja kvalitetnih društvenih mreža.

Slika 3.

Primarni razlog volontiranja prema spolu ispitanika

²¹ Zanimljivo je ukazati na još jedan zaključak Handy i suradnika (2000.), a taj je da se neka osoba može smatrati volonterom dokle god percipirani troškovi njenog volontiranja očigledno premašuju koristi koje ona ima od volontiranja.

²² Kod 22,3% (21) studenata nije bilo moguće odrediti primarni motiv za volontiranje jer su kod 9 njih prisutna dva ključna razloga za volontiranje, kod 4 njih više od dva ključna razloga, a 8 ih nije ocijenilo sve čestice za određivanje važnosti pojedinih razloga za volontiranje. Isto tako, primarni motiv za volontiranje nije bilo moguće odrediti kod 35,2% (56) studentica jer su kod njih 30 prisutna dva ključna razloga za volontiranje, kod njih 7 više od dva ključna razloga, a 19 ih nije ocijenilo sve čestice za određivanje važnosti pojedinih razloga za volontiranje.

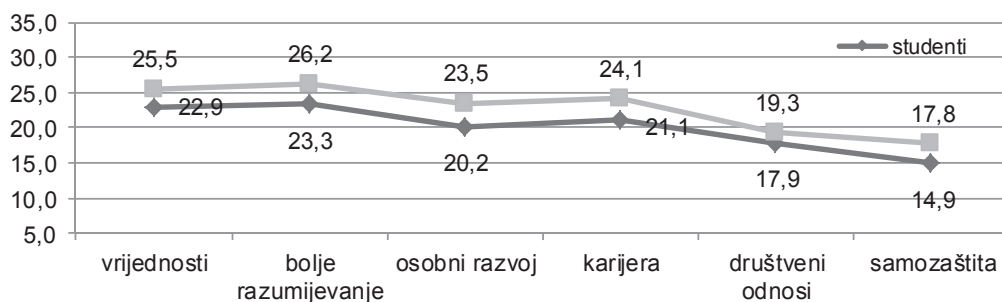
Iako se na temelju deskriptivne statistike može pretpostaviti da razlike u čimbenicima motivacije s obzirom na spol postoje, inferencijalna statistička analiza nije ukazala na povezanost spola i primarnog razloga za volontiranje,²³ odnosno razlike u primarnom razlogu za volontiranje studenata u odnosu na studentice nisu se pokazale značajnima.²⁴ Ipak je zanimljivo primijetiti da su altruističan (»vrijednosti«) i rubno altruistični primarni razlozi za volontiranje (»bolje razumijevanje« i »osobni razvoj«²⁵) u postotku prisutniji kod ispitanica nego kod ispitanika (76% vs. 75%), dok su egoistični razlozi (»karijera«, »društveni odnosi« i »samozaštita«) u postotku prisutniji kod ispitanika u odnosu na ispitanice (25% vs. 24%).

Pogledamo li pak prosječnu prisutnost pojedinih motiva za volontiranje kod stu-

dentica i studenata (vidi sliku 4.²⁶), zanimljivo je primijetiti da su svi motivi za volontiranje u prosjeku prisutniji kod studentica. Vjerojatan razlog za to jest što je volontiranje, kao aktivnost pomaganja drugima bez naknade za to, biološki i odgojno, ali i povijesno, bliže ženama. Naime, dokazano je da su žene genetski sposobnije komunicirati s ljudima, »čitati« tuđa emocionalna stanja, pomagati drugima, savjetovati ih i slično (Moir i Jessel, 1995.). Isto tako, činjenica je da se djevojčice tradicionalno odgajaju da suosjećaju i da su društveno orijentirane (Heim i Golant, 1993.). Konačno, povijesno gledano, uloga žene je oduvijek bila brinuti se za potrebite (djecu, starce, bolesnike, ranjenike).

Slika 4.

Prisutnost pojedinih razloga za volontiranje prema spolu ispitanika

dentnosti pojedinih motiva za volontiranje između studenata i studentica jer prikazane linije vizualno slijede jedna drugu te su s obzirom na prosječne vrijednosti prisutnosti motivi za volontiranje kod studenata i studentica jednako rangirani, dodatno je

napravljena analiza povezanosti prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i spola ispitanika. Inferencijalna statistička analiza pokazala je da su dva razloga za volontiranje (»bolje razumijevanje« i »osobni razvoj«) statistički značajno povezani sa spo-

²³ χ^2 test $\rightarrow \chi^2 = 6,613; \sigma = 0,251$.

²⁴ Mann-Whitney U test $\rightarrow U = 3737,000; \sigma = 0,944$.

²⁵ Ova dva razloga za volontiranje, iako teorijski egoistična razloga, mogu se smatrati rubno altruističnim razlozima jer potpomažu razvoj pojedinca u smjeru odgovornog građanina/građanke.

²⁶ $n =$ od 242 do 249 $\rightarrow n_M =$ od 91 do 94, $n_Z =$ od 150 do 156.

lom (vidi tablicu 6.). Imamo li u vidu apsolutne vrijednosti prikazane na slici 4., proizlazi, dakle, da je prisutnost ova dva razloga za volontiranje statistički značajno veća kod studentica. Drugim riječima, kod studentica je u prosjeku značajno zastupljenije volontiranje u svrhu učenja i razumijevanja svijeta oko sebe te u svrhu psihološkog rasta i razvoja nego kod studenata. Također, imamo li u vidu da su χ^2 vrijednost (39,193) i empirijska razina značajnosti (0,078) za povezanost spola i razloga za volontiranje »vrijednosti« blizu granice statističke značajnosti te sliku 3. iz koje je vidljivo da je sklonost volontiranju iz altruističnih

i rubno altruističnih razloga nešto veća kod ispitanica nego kod ispitanika, možemo zaključiti da su kod studentica prisutniji altruistični razlozi za volontiranje, dok su egoistični razlozi za volontiranje podjednako prisutni kod studenata i studentica. Ovi su nalazi sukladni nalazima istraživanja obilježja volonterskih aktivnosti u Hrvatskoj u 2006. godini prema kojima muškarci pri volontiranju imaju konzervativniji i sebi usmjereniji pristup, za razliku od žena čiji je pristup volontiranju otvoreniji i drugima usmjeren (Ledić, 2007.).

Tablica 6.

Povezanost prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i spola ispitanika

Razlog za volontiranje	Rezultati χ^2 testa		
	χ^2 vrijednost	empirijska razina značajnosti	razina statističke značajnosti
vrijednosti	39,193	0,078	-
bolje razumijevanje	44,468	0,033	< 0,05
osobni razvoj	43,970	0,048	< 0,05
karijera	27,226	0,611	-
društveni odnosi	23,905	0,734	-
samozaštita	30,653	0,333	-

Iako pojedinačni nalazi deskriptivne i inferencijalne statistike ukazuju na postojanje razlika u motivaciji za volontiranje studenata i studentica, sveukupno gledajući, **prvu postavljenu hipotezu** (H_1 = Motivacija za volontiranje se statistički značajno razlikuje s obzirom na spol ispitanika.) **potrebno je odbaciti**. Naime, samo 2 (vidi statistički značajne rezultate u tablici 6.) od ukupno 8²⁷ postupaka inferencijalne statistike potvrđuju navedeno. Na temelju uzorka ovog istraživanja nije, dakle, potvrđena

povezanost između spola ispitanika i razloga za volontiranje.

Povezanost motivacije za volontiranje i obilježja ličnosti

Slika 5. prikazuje udjel primarnih razloga za volontiranje ispitanika prema njihovom tipu ličnosti ($n = 101 \rightarrow n_{ST} = 60, n_{NT} = 18, n_{SF} = 11, n_{NF} = 12$ ²⁸). Slika na prvi pogled ukazuje na razlike u primarnom razlogu za volontiranje s obzirom na tip ličnosti

²⁷ Provedena su 2 postupka analize povezanosti primarnog razloga za volontiranje i spola (vidi u tekstu nakon slike 3.) te 6 postupaka povezanosti prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i spola (vidi tablica 6.).

²⁸ Primarni čimbenik volontiranja zbog već navedenih razloga nije bilo moguće odrediti kod 25,9% ispitanika tipa ličnosti ST, 33,3% ispitanika tipa ličnosti NT, 26,7% ispitanika tipa ličnosti SF i 33,3% ispitanika tipa ličnosti NF.

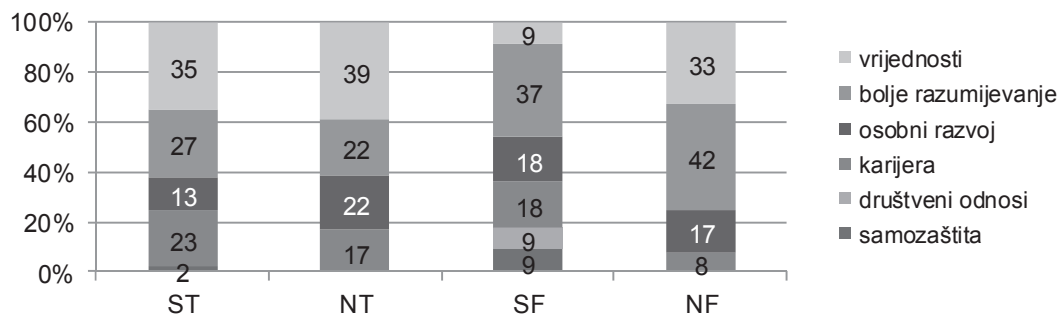

nosti. Kod najvećeg broja ST i NT tipova ličnosti primarni razlog za volontiranje su »vrijednosti«, dok je kod najvećeg broja SF i NF tipova ličnosti primarni razlog za volontiranje »bolje razumijevanje«, iako je bilo očekivano obrnuto – da ispitanike kod kojih je izraženo razmišljanje, odnosno »mišljenje« (T) na volontiranje više potiču pragmatični, egoistični razlozi, a ispitanike kod kojih je izraženo odlučivanje srcem, odnosno »osjećanje« (F) na volontiranje više potiču humanistički, altruistični motivi. Nadalje, »društveni odnosi« prisutni su

kao primarni razlog za volontiranje samo kod SF tipa ličnosti, što se, doduše, može objasniti činjenicom da je jedno od osnovnih obilježja pojedinaca ovog tipa ličnosti strukturiranje odnosa među ljudima (vidi tablicu 4.). Konačno, »samozaštita« nije primarni razlog za volontiranje niti jednog predstavnika NT i NF skupina, što bi se moglo protumačiti na način da intuitivni (N) pojedinci na vrijeme osjete što ih tišti i shodno tome reagiraju pa nemaju potrebu volontirati zbog nagomilanih osobnih problema i osjećaja krivice.

Slika 5.

Primarni razlog volontiranja prema tipu ličnosti ispitanika

Statistička analiza povezanosti tipa ličnosti i primarnog razloga za volontiranje nije, međutim, ukazala na statistički značajnu povezanost između ove dvije varijable,²⁹ odnosno pokazuje da se primarni razlog za volontiranje statistički značajno ne razlikuje s obzirom na tip ličnosti ispitanika.³⁰

Intenzitet pojedinih motiva za volontiranje ispitanika s obzirom na njihov tip ličnosti prikazan je u tablici 7., u kojoj je »podebljano« označen u prosjeku najviše ocijenjen motiv, a »koso« u prosjeku najniže ocijenjen motiv za pojedini tip lično-

sti. Iz tablice je vidljivo da su »vrijednosti« najizraženiji razlog za volontiranje tipa ličnosti NF, što je u skladu s osnovnim obilježjima uslužnosti i orijentiranosti na ljude te usmjerenosti na opće teme i osjećaje ovog tipa ličnosti. Naime, za NF tip ličnosti može se reći da je »najaltruističniji« pa ne čudi da je i jedini pravi altruistični motiv za volontiranje primarni pokretač upravo ove skupine. »Bolje razumijevanje« najprisutniji je razlog za volontiranje preostalih tipova ličnosti, koji su svi redom »realniji« i »pragmatičniji« od NF tipa ličnosti.

²⁹ χ^2 test $\rightarrow \chi^2 = 17,101$; $\sigma = 0,313$.

³⁰ Kruskal-Wallis H test $\rightarrow \chi^2 = 2,043$; $\sigma = 0,564$.

Tablica 7.

Prisutnost pojedinih razloga za volontiranje prema dominantnom obilježju ispitanika

Dominantno obilježje ličnosti	Prosječni intenzitet razloga za volontiranje					
	vrijednosti	bolje razumijevanje	osobni razvoj	karijera	društveni odnosi	samozaštita
ST	23,6	24,1	21,6	22,2	17,8	16,1
NT	24,1	24,4	21,1	21,2	18,0	16,3
SF	25,1	27,3	24,1	22,8	22,1	17,7
NF	27,5	27,4	24,6	25,1	19,4	18,4

Analiza povezanosti prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i tipa ličnosti ispitanika pokazala je da je »osobni razvoj« jedini razlog za volontiranje statistički značajno prisutniji kod nekih tipova ličnosti (vidi tablicu 8.). Točnije, »osobni razvoj« je statistički značajno izraženiji motiv za volontiranje kod SF i NF tipova (apsolutne vrijednosti iznad 24), odnosno manje izražen motiv za volontiranje kod ST i NT tipova (apsolutne vrijednosti manje od 22)

(vidi tablicu 7.). Potreba za psihološkim rastom i razvojem putem volontiranja prisutnija je kod »osjećajućih« (F) tipova, što je i razumljivo s obzirom da oni više naginju psihološkim elementima od »mislećih« (T) tipova koji su zainteresiraniji za racionalno i objektivno. Prisutnost ostalih razloga za volontiranje nije se pokazala statistički značajno povezana s tipom ličnosti ispitanika.

Tablica 8.

Povezanost prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i dominantnog obilježja ličnosti ispitanika

Razlog za volontiranje	Rezultati χ^2 testa		
	χ^2 vrijednost	empirijska razina značajnosti	razina statističke značajnosti
vrijednosti	73,430	0,713	-
bolje razumijevanje	72,665	0,649	-
osobni razvoj	115,779	0,021	< 0,05
karijera	102,953	0,117	-
društveni odnosi	102,491	0,123	-
samozaštita	63,112	0,889	-

Kako bi se dodatno istražila povezanost između obilježja ličnosti i motivacije za volontiranje, provedena je korelacijska analiza (izračun Pearsonovih koeficijenata korelacije) između prisutnosti pojedinog obilježja ličnosti i prisutnosti pojedinog razloga za volontiranje (vidi tablicu 9.). Iz tablice je vidljivo da je od 24 proučavana odnosa (4 obilježja ličnosti x 6 razloga za volontiranje), 6 njih ukazalo na statistički

značajnu povezanost i to: (1.) što je kod pojedinca izraženije »mišljenje« kao obilježje ličnosti to su manje izražene potrebe za volontiranjem zbog »osobnog razvoja«, »društvenih odnosa« i »samozaštite« te (2.) što je kod pojedinca izraženije »osjećanje« kao obilježje ličnosti to je izraženija potreba za volontiranjem zbog »osobnog razvoja«, »društvenih odnosa« i »samozaštite«. Ovi nalazi potvrđuju prethodno navedeni

nalaz kako je motiv za volontiranje »osobni razvoj« značajno prisutniji kod pojedinaca kod kojih je »osjećanje« prisutnije od »mišljenje«, ali i ukazuju (s obzirom na predznak korelacijskoga koeficijenta) da je taj razlog za volontiranje izraženiji što je kod pojedinca prisutnije obilježje ličnosti »osjećanje« te manje prisutno obilježje ličnosti »mišljenje«. No, prisutnost ova dva obilježja ličnosti statistički je značajno povezana i s prisutnošću motiva za volontiranje »društveni odnosi« i »samozaštita«.

Volontiranje u svrhu osnaživanja društvenih veza i volontiranje u svrhu suočavanja s vlastitim problemima i nagomilanim negativnim osjećajima prisutnije je kod tipova koji misle »srcem« (pozitivni predznaci koeficijenata korelacije), a manje prisutno kod tipova koji misle »glavom« (negativni predznaci koeficijenata korelacije), što se može protumačiti na način da je »osjećajućim« pojedincima puno važnije što drugi misle o njima i kako se sami osjećaju nego impersonalnim, »mislećim« tipovima.

Tablica 9.

Korelacijska matrica povezanosti između prisutnosti pojedinog obilježja ličnosti i prisutnosti pojedinog razloga za volontiranje

	osjetilnost	intuicija	mišljenje	osjećanje	vrijednosti	bolje razumijevanje	osobni razvoj	karijera	društveni odnosi	samozaštita
osjetilnost	1,000									
intuicija	-0,999**	1,000								
mišljenje	0,226**	-0,227**	1,000							
osjećanje	-0,226**	0,227**	-1,000**	1,000						
vrijednosti	-0,078	0,080	-0,124	0,124	1,000					
bolje razumijevanje	-0,065	0,067	-0,110	0,110	0,758**	1,000				
osobni razvoj	-0,077	0,080	-0,177**	0,177**	0,700**	0,808**	1,000			
karijera	-0,039	0,043	-0,095	0,095	0,545**	0,747**	0,732**	1,000		
društveni odnosi	-0,032	0,038	-0,193**	0,193**	0,626**	0,621**	0,706**	0,556**	1,000	
samozaštita	-0,108	0,113	-0,158*	0,158*	0,610**	0,601**	0,809**	0,575**	0,691**	1,000

Napomena: * Korelacija je značajna na razini od 0,05 (2-smjerna).

** Korelacija je značajna na razini od 0,01 (2-smjerna).

Sumarno gledajući, **drugu postavljenu hipotezu** (H_2 = Motivacija za volontiranje se statistički značajno razlikuje s obzirom na tip ličnosti ispitanika.) također je **potrebno odbaciti** jer iako pojedini nalazi ukazuju na statistički značajne razlike u motivima za volontiranje ispitanika s ob-

zirom na njihova obilježja ličnosti, većina analiza/nalaza ne potvrđuje navedeno. Točnije, samo 7 (vidi statistički značajne rezultate u tablicama 8. i 9.) od ukupno 31³¹ provedenog postupka inferencijalne statističke analize nad prikupljenim podacima potvrđuje pretpostavku.

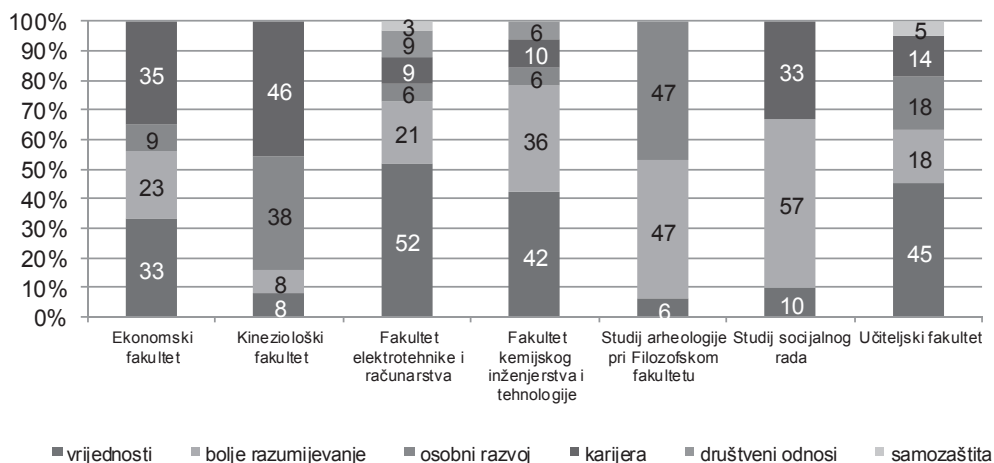
³¹ Provedena su 2 postupka analize povezanosti primarnog razloga za volontiranje i tipa ličnosti (vidi u tekstu nakon slike 5.), 6 postupaka povezanosti prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i tipa ličnosti (vidi tablicu 8.) te izračunata 24 koeficijenta korelacije između prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i prisutnosti pojedinih obilježja ličnosti (vidi tablicu 9.).

Povezanost motivacije za volontiranje i područja studiranja

Slika 6. prikazuje udjel primarnih razloga za volontiranje ispitanika prema njihovom području studiranja ($n = 178 \rightarrow n_{EF} = 43$; $n_{KF} = 13$; $n_{FER} = 33$; $n_{FKIT} = 31$; $n_{FF-ARH} = 15$; $n_{SSR} = 21$; $n_{UF} = 22^{32}$). Već je na prvi pogled razvidno da se primarni motiv za volontiranje razlikuje s obzirom na područje studiranja ispitanika. Primarni razlog volontiranja za najveći broj studenata EF-a i KF-a je razvoj vlastite karijere (»karijera«), što je bilo i očekivano s obzirom da se radi o strukama koje tradicionalno imaju individualističku i materijalističku konotaciju. Za najveći broj studenata SSR-a primarni razlog za volontiranje je stjecanje znanja i vještina volontiranja potrebnih u današnjem svijetu (»bolje razumijevanje«), iako je bilo očekivano da ovu skupinu studenata s obzirom na njihovo stručno usmjerenje na volontiranje prvenstveno motivira vjerovanje u ispravnost volontiranja (»vrijednosti«). Učenje (»bolje razumijevanje«) i psi-

hološki rast i razvoj (»osobni razvoj«) dva su najizraženija primarna razloga za volontiranje studenata FF-ARH, što je donekle i u skladu s njihovom profesijom koja je humanističkog usmjerenja. Ovu skupinu ispitanika obilježava to da niti kod jednog njenog pripadnika primarni razlog za volontiranje nisu čak tri primarna razloga za volontiranje (»karijera«, »društveni odnosi« i »samozaštita«). Humanitarni razlozi za volontiranje (»vrijednosti«) najprisutniji su primarni razlog za volontiranje kod studenata FER-a, FKIT-a te UF-a. Navedeno je svakako bilo očekivano za studente UF-a, čiji je poziv izrazito altruistične prirode, no pozitivno je iznenadilo kod studenata FER-a i FKIT-a za koje se očekivalo da su pragmatičniji u razlozima za volontiranje. Zanimljivo je primijetiti i da je »karijera«, kao izrazito pragmatičan razlog za volontiranje, najmanje prisutan primarni razlog za volontiranje upravo kod ove dvije skupine ispitanika (uz studente FF-ARH kod kojih uopće nije prisutan).

Slika 6.
Primarni razlog volontiranja prema području studiranja ispitanika

³² Primarni čimbenik volontiranja zbog već navedenih razloga nije bilo moguće odrediti kod 35,8% studenata EF-a, 23,5% studenata KF-a, 15,4% studenata FER-a, 26,2% studenata FKIT-a, 40,0% studenata FF-ARH, 34,4% studenata SSR-a te 33,3% studenata UF-a.

Uz deskriptivne nalaze i inferencijalna statistička analiza ukazuje na povezanost između primarnog razloga za volontiranje i područja studiranja ispitanika. Naime, pokazalo se da je područje studiranja ispitanika značajno povezano s time koji je ispitanikov primarni motiv za volontiranje,³³ odnosno da je primarni razlog za volontiranje studenata različit s obzirom na područja studija.³⁴

Prosječna prisutnost pojedinih motiva za volontiranje ispitanika s obzirom na njihovo područje studiranja prikazana je u tablici 10. (»podebljano« je označen u prosjeku najviše ocijenjen motiv, a »koso« u

prosjeku najniže ocijenjen motiv). U prosjeku najprisutniji razlog za volontiranje studenata FER-a i FKIT-a su »vrijednosti«, što je sukladno zaključku na temelju slike 6. U prosjeku najprisutniji razlog za volontiranje studenata EF-a, SSR-a i UF-a je »bolje razumijevanje«, što se može protumačiti kao njihova želja za učenjem u svrhu boljeg razumijevanja odnosa i obilježja suvremenog društvenog okruženja. U prosjeku najprisutniji razlog za volontiranje studenata FF-ARH je »osobni razvoj«, a studenata KF-a »karijera«, sukladno nalazima prikazanim na slici 6.

Tablica 10.

Prisutnost pojedinih razloga za volontiranje prema području studiranja ispitanika

Područje studiranja	Prosječni intenzitet razloga za volontiranje					
	vrijednosti	bolje razumijevanje	osobni razvoj	karijera	društveni odnosi	samozaštita
Ekonomski fakultet	23,1	23,3	20,3	22,3	16,5	15,6
Kineziološki fakultet	26,4	28,1	27,3	28,9	24,2	19,5
Fakultet elektrotehnike i računarstva	21,6	20,8	16,5	16,7	16,5	12,7
Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije	23,5	22,9	18,7	19,3	16,8	14,2
Studij arheologije pri Filozofskom fakultetu	25,5	27,1	27,5	24,9	21,0	20,6
Studij socijalnog rada	27,3	30,3	25,9	28,7	21,3	18,1
Učiteljski fakultet	27,2	27,5	25,9	25,1	21,8	20,9

Inferencijalna statistička analiza povezanosti prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i područja studiranja ispitanika pokazala je da prisutnost motiva za volontiranje »karijera«, »društveni odnosi« i »samozaštita« statistički značajno povezana s područjem studiranja ispitanika (vidi tablicu 11.). Imamo li u vidu nalaze prikazane u tablici 10., razvidno je, na primjer, da je karijera puno prisutniji motiv za volonti-

ranje studenata KF-a i SSR-a, posebice u odnosu na studente FER-a i FKIT-a. Nadalje, razvijanje društvenih mreža na volontiranje značajno više motivira studente KF-a od, na primjer, studenata FER-a. Konačno, smanjivanje osjećaja krivnje puno je prisutniji motiv za volontiranje kod studenata FF-ARH i UF-a nego, na primjer, kod studenata FER-a i FKIT-a.

³³ χ^2 test $\rightarrow \chi^2 = 82,326$; $\sigma = 0,000$; razina značajnosti od 1% ($\sigma < 0,01$).

³⁴ Kruskal-Wallis H test $\rightarrow \chi^2 = 20,618$; $\sigma = 0,002$; razina značajnosti od 1% ($\sigma < 0,01$).

Tablica 11.

Povezanost prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i područja studiranja ispitanika

Razlog za volontiranje	Rezultati χ^2 testa		
	χ^2 vrijednost	empirijska razina značajnosti	razina statističke značajnosti
vrijednosti	178,219	0,280	-
bolje razumijevanje	193,522	0,148	-
osobni razvoj	199,283	0,155	-
karijera	248,203	0,001	< 0,01
društveni odnosi	216,782	0,015	< 0,05
samozaštita	204,151	0,030	< 0,05

Na temelju rezultata inferencijalne statistike moguće je zaključiti da je **treću postavljenu hipotezu** ($H_3 =$ Motivacija za volontiranje se statistički značajno razlikuje s obzirom na područje studiranja ispitanika.) **moguće prihvatiti**. Čak 6 (vidi tekst prije slike 6. i tablice 11.) od ukupno 8³⁵ provedenih statističkih postupaka ukazuje na statistički značajnu povezanost između motivacije za volontiranje i područja studiranja ispitanika.

UMJESTO ZAKLJUČKA – SMJERNICE ZA DJELOVANJE I BUDUĆA ISTRAŽIVANJA

Iako studenti u Hrvatskoj redovito volontiraju dvostruko više od hrvatskog prosjeka (19,8% studenata u odnosu na 9,5% ukupnog stanovništva), Hrvatska ima nizak udjel studenata koji volontiraju u odnosu na svijet (Zrinščak i sur., 2012.). Kako bi se osmislile strategije za poticanje volonterstva među studentima, kao onih koji su ne samo »važan pool volontera danas, već i budućnost sutrašnjeg civilnog društva« (Haski-Leventhal i sur., 2008.:4), potrebno je istražiti njihove motive za uključivanje

u volonterske aktivnosti. Drugim riječima, kako kažu Haski-Leventhal i suradnici (2008.:4), važno je da sveučilišta, a tako i zajednica i organizacije civilnog društva, razumiju percepcije, motivaciju i obilježja studenata volontera.

Radom su obuhvaćene sve četiri perspektive volontiranja studenata – ekonomska (istraživanje motiva za volontiranje), sociološka (istraživanje povezanosti demografskih obilježja pojedinca i volontiranja), psihološka (istraživanje povezanosti obilježja ličnosti pojedinca i volontiranja) i perspektiva političkih znanosti (ukazivanje na ulogu volontiranja u razvoju civilnog društva i demokracije).³⁶ Ključni nalaz istraživanja je da je primarni motiv za volontiranje visokoobrazovanih mladih ljudi u uzorku (studenata diplomskih studija Sveučilišta u Zagrebu) volontiranje iz vlastitih uvjerenja, a ne zbog materijalnog dobitka, odnosno poistovjećivanje s osnovnom idejom volontiranja, a koja je pomaganje potrebitima (motiv »vrijednosti«). Navedeno ukazuje da je volontiranje koje proizlazi iz altruistične prirode pojedinaca prihvaćen fenomen među mladima u Hrvatskoj za koji se, analizirajući prikupljene

³⁵ Provedena su 2 postupka analize povezanosti primarnog razloga za volontiranje i područja studiranja (vidi u tekstu nakon slike 6.) te 6 postupaka povezanosti prisutnosti pojedinih razloga za volontiranje i područja studiranja (vidi tablicu 11.).

³⁶ Više o četiri perspektive volontiranja koje proizlaze iz četiri ključne discipline koje sustavno proučavaju volontiranje (ekonomija, sociologija, psihologija i političke znanosti) vidi u Hustinx, Cnaan i Handy (2010.).

podatke prema osobnim obilježjima ispitanika, može reći da je prisutan bez obzira na spol, obilježja ličnosti i područje studiranja, odnosno buduće područje rada pojedinaca. Drugim riječima, istraživanje ukazuje da su humanizam i altruizam, kao vrijednosti koje su preduvjet za razvoj civilnog društva, prisutne u razmišljanjima mladih ljudi, što je optimistično za budućnost.

Nadalje, iako najveći broj ispitanika smatra da ih na volontiranje potiču altruistični motivi, istraživanje je pokazalo da razlozi za uključivanje u volonterske aktivnosti mogu ovisiti i o specifičnim obilježjima pojedinaca. Ovo se prvenstveno odnosi na područje studiranja/rada pojedinca (treća postavljena hipoteza o statistički značajno različitoj motivaciji za volontiranje s obzirom na područje studiranja ispitanika je prihvaćena), dok spol i obilježja ličnosti pojedinca određuju njegove/njezine porive za volontiranje u manjoj mjeri (veći dio deskriptivnih i neki nalazi inferencijalne statistike upućuju na postojanje razlika u percepcijama motiva za volontiranje s obzirom na spol i ličnost pojedinca, no prva i druga hipoteza rada koje se odnose na ove odnose su odbačene).

Ipak, usprkos tome što su dvije postavljene hipoteze odbačene i prisutna ograničenja istraživanja,³⁷ ovo je istraživanje indikativno. Ono je indikativno za neprofitne organizacije različitih profila jer ukazuje da među studentima Sveučilišta u Zagrebu ne bi trebalo biti teško pronaći zainteresirane i posvećene volontere, posebice među ženskom populacijom, »intuitivno-osjećajućim« (NF) pojedincima te studentima Fakulteta elektrotehnike i računarstva i Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, skupinama koje su najsklonije vo-

lontiranju iz altruističnih razloga. Isto tako, rezultati istraživanja ukazuju da je, baš kao što su ukazala i druga istraživanja volontiranja u Hrvatskoj (vidi, npr., Ledić, 2007. i Zrinščak i sur., 2012.), veću pozornost pri promociji volontiranja potrebno posvetiti određenim skupinama. U ovom slučaju to su muška populacija, »intuitivno-osjećajućim« (NF) pojedinci te studenti Kineziološkog fakulteta i Studija arheologije pri Filozofskom fakultetu, kao skupine koje su manje intrinzično motivirane volontirati.

No, rezultati istraživanja obilježja i motiva mladih za volontiranje ne bi trebali biti zanimljivi samo organizacijama koje svoje djelovanje i opstanak temelje na angažmanu volontera kao naputak gdje pronaći najbolje volontere i kako ih motivirati za daljnji rad. Nalazi ovog istraživanja trebali bi biti zanimljivi i kreatorima socijalnih politika, znanstvenicima, ali i svima onima koji doprinose boljitku društva poticanjem mladih da se aktivno uključuju u rješavanje problema šire društvene zajednice i volonterske aktivnosti. Posebice bi nalazi ovog i sličnih istraživanja trebali biti analizirani od strane onih koji rade s mladim ljudima i koji stoga imaju priliku usmjeravati ih, s obzirom da je općeprihvaćeno da volontirajući mladi uče i razvijaju se, ali i da je volonterski angažman u mladosti polog za kvalitetu života i rada u društvu i u budućnosti. Važnu bi ulogu pri tome trebali imati upravo sveučilišni profesori, za koje se, nažalost, pokazalo da nisu angažirani u promicanju volonterstva – prema istraživanju Zrinščaka i suradnika (2012.) 72,8% ispitanih studenata izjavilo je da ih profesori nisu pozvali na volontiranje.

S obzirom da volonterstvo nije samo dobar pokazatelj općenitog stanja društva

³⁷ Ključna ograničenja istraživanja su veličina i prigodnost uzorka (što je vjerojatno i razlog za odbacivanje prve dvije hipoteze) te samoevaluacijski tip upitnika, odnosno činjenica da se Inventarom volonterskih funkcija istražuju percepcije potencijalnih motiva za volontiranje ali ne i stvarnost volontiranja (zašto je netko sudjelovao u volonterskim aktivnostima).

danas, nego i pokazatelj njegovog budućeg razvoja (Zrinščak i sur., 2012.:44) te budući da su upravo stavovi mlade populacije posebno relevantni u promišljanju problema volonterstva (Ledić, 2007.:43), s istraživa-njima stanja i perspektiva volontiranja kako mladih tako i svih ostalih skupina u društvu trebalo bi nastaviti. Trebalo bi istražiti kako je motivacija za volontiranje povezana s drugim unutarnjim i vanjskim čimbenici-ma, kao što su obrazovna razina, imovinsko stanje, geografsko područje (odnosno sveučilište³⁸ u slučaju nastavka istraživanja motiva za volontiranje studenata), prisutnost promicanja volontiranja itd. Pri tome bi, s obzirom da se usprkos nekim recen-tnim pozitivnim promjenama volonterstvo u Hrvatskoj vrlo slabo promiče (Bežovan i Matančević, 2011. prema Zrinščak i sur., 2012.:31), posebnu pažnju trebalo posvetiti istraživanju promicanja volontiranja, kako među mladima tako i općenito u društvu.

LITERATURA

- Angermann, A., & Sittermann, B. (2010). *Volunteering in the member states of the European Union – Evaluation and summary of current studies*. Posjećeno 11. 04. 2012. na mrežnoj stranici Observatory for Sociopolitical Developments in Europe [http://bmsk2.cms.apa.at/cms/freiwilligenweb/attachments/3/1/3/CH1073/CMS1292419657374/working_paper_no_5_observatory_volunteering_in_the_eu_evaluation_current_studies\[1\].pdf](http://bmsk2.cms.apa.at/cms/freiwilligenweb/attachments/3/1/3/CH1073/CMS1292419657374/working_paper_no_5_observatory_volunteering_in_the_eu_evaluation_current_studies[1].pdf)
- Anheier, H., & Salamon, L. (1999). Volunteering in cross-national perspective: Initial comparison. *Law and contemporary problems*, 62(4), 42-65. doi: 10.2307/1192266
- Bahtijarević-Šiber, F., Sikavica, P., & Pološki Vokić, N. (2008). *Suvremeni menadžment – Vještine, sustavi i izazovi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bekkers, R. (2005). Participation in voluntary associations: Relations with resources, personality and political values. *Political Psychology*, 26(3), 439-454. doi: 10.1111/j.1467-9221.2005.00425.x
- Begović, H. (2006). *O volonterima i volonterkama*. Zagreb: Volonterski centar Zagreb.
- Bežovan, G., & Zrinščak, S. (2007). Postaje li civilno društvo u Hrvatskoj čimbenikom društvenih promjena?. *Revija za socijalnu politiku*, 14(1), 1-27. doi: 10.3935/rsp.v14i1.680
- Bryman, A., & Cramer, D. (1997). *Quantitative data analysis with SPSS for Windows – A guide for social scientists*. London: Routledge.
- Burns, D., Reid, J., Toncar, M., Anderson, C., & Wells, C. (2008). The effect of gender on the motivation of members of generation Y college students to volunteer. *Journal of Non-profit & Public Sector Marketing*, 19(1), 99-118. doi: 10.1300/J054v19n01_05
- Carlo, G., Knight, G., Okun, M., & de Guzman, M. R. (2005). The interplay of traits and motives on volunteering: agreeableness, extraversion and prosocial value motivation. *Personality and Individual Differences*, 38(6), 1293-1305. doi: 10.1016/j.paid.2004.08.012
- Carlyn, M. (1977). An assessment of the Myers-Briggs type indicator. *Journal of Personality Assessment*, 41(5), 461-473. doi: 10.1207/s15327752jpa4105_2
- Clary, E. G., & Snyder, M. (1999). The motivations to volunteer: Theoretical and practical considerations. *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), 156-159. doi: 10.1111/1467-8721.00037
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Meine, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516-1530. doi: 10.1037/0022-3514.74.6.1516
- Coe, C. K. (1992). The MBTI: Potential uses and misuses in personnel administration. *Public Personnel Management*, 21(4), 511-522.

³⁸ Istraživanje je provedeno na najvećem i najutjecajnijem sveučilištu u Hrvatskoj pa se stoga dobiveni rezultati mogu smatrati indikativnima, no za dobivanje potpune slike istraživanje bi trebalo provesti i na ostalim hrvatskim sveučilištima.

- Craig-Lees, M., Harris, J., & Lau, W. (2008). The role of dispositional, organizational and situational variables in volunteering. *Journal of Non-profit & Public Sector Marketing*, 19(2), 1-24. doi: 10.1300/J054v19n02_01
- Daft, R. L. (2012). *New era of management* (10th ed.). Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Edwards, J. A., Lanning, K., & Hooker, K. (2002). The MBTI and social information processing: An incremental validity study. *Journal of Personality Assessment*, 78(3), 432-450. doi: 10.1207/S15327752JPA7803_04
- Gardner, W. L., & Martinko, M. J. (1996). Using the Myers-Briggs type indicator to study managers: A literature review and research agenda. *Journal of Management*, 22(1), 45-83. doi: 10.1177/014920639602200103
- Giorgio, J. (2003). *What motivates college students to volunteer? – Using the Volunteer Functions Inventory*. (Master's thesis). Glassboro, NJ: Rowan University.
- Handy, F., & Cnaan, R. A. (2007). The role of social anxiety in volunteering. *Nonprofit Management & Leadership*, 18(1), 41-58. doi: 10.1002/nml.170
- Handy, F., Cnaan, R. A., Brudney, J. L., Ascoli, U., Meijs, L. C. M. P., & Ranade, S. (2000). Public perception of "Who is a volunteer": An examination of the net-cost approach from a cross-cultural perspective. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 11(2), 45-65. doi: 10.1023/A:1008903032393
- Harrington, R., & Loffredo, D. A. (2001). The relationship between life satisfaction, self-consciousness, and the Myers-Briggs type inventory dimensions. *The Journal of Psychology*, 135(4), 439-450. doi: 10.1080/00223980109603710
- Harrison, D. (1995). Volunteer motivation and attendance decisions: Competitive theory testing in multiple samples from a homeless shelter. *Journal of Applied Psychology*, 80(3), 371-385. doi: 10.1037/0021-9010.80.3.371
- Haski-Leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F., Brudney, J. L.; Holmes, K., Hustinx, L., Kang, C., Kassam, M., Meijs, L. C. P. M., Ranade, B., Yamauchi, N., Yeung, A. B., & Zrinščak, S. (2008). Students' vocational choices and voluntary action: A 12-nation study. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 19(1), 1-21. doi: 10.1007/s11266-008-9052-1
- Hayghe, H. V. (1991). Volunteers in the U.S.: Who donates the time?. *Monthly Labor Review*, 114(2), 17-23.
- Heim, P., & Golant, S. K. (1993). *Hardball for women: Winning at the fame of business*. New York: Plume Books.
- Hustinx, L., Cnaan, R. A., & Handy, F. (2010). Navigating theories of volunteering: A hybrid map for a complex phenomenon. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 40(4), 410-434. doi: 10.1111/j.1468-5914.2010.00439.x
- Hutton, S., & Phillips, F. (2006). *Nonprofit kit for dummies* (2nd ed.). New York: Wiley.
- Kulik, L. (2010). Women's experience with volunteering: A comparative analysis by stages of the life cycle. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(2), 360-388. doi: 10.1111/j.1559-1816.2009.00578.x
- Ledić, J. (2007). *Zašto (ne) volontiramo?: Stavovi javnosti o volonterstvu*. Zagreb: Academy for Educational Development.
- Lippincott Gummere, S. (2003). *Making a better place: Planning, implementing and managing a student volunteer program*. (Master's thesis). Eugene, OR: University of Oregon.
- MacNeela, P. (2008). The give and take of volunteering: Motives, benefits and personal connections among Irish volunteers. *Voluntas: International Journal of Voluntary & Non-profit organizations*, 19(2), 125-139. doi: 10.1007/s11266-008-9058-8
- Marić, I. (2011). *Specifičnosti funkcija menadžmenta neprofitnih organizacija*. (Doktorska disertacija). Zagreb: Ekonomski fakultet.
- Martinez, T., & McMullin, S. (2004). Factors affecting decisions to volunteer in nongovernmental organizations. *Environment and Behavior*, 36(1), 112-126. doi: 10.1177/0013916503256642
- Meier, S., & Stutzer, A. (2006). Is volunteering rewarding in itself?. *Economica*, 75(297), 39-59. doi: 10.1111/j.1468-0335.2007.00597.x

- Mitchell, C. W., & Shuff, I. M. (1995). Personality characteristics of hospice volunteers as measured by Myers-Briggs type indicator. *Journal of personality assessment*, 65(3), 521-532. doi: 10.1207/s15327752jpa6503_11
- Moir, A., & Jessel, D. (1995). *Muški spol – Ženski spol*. Zagreb: Izvori.
- Moen, P., Dempster-McClain, D., & Williams, R. M. Jr. (1992). Successful aging: A life-course perspective on women's multiple roles and health. *American Journal of Sociology*, 97(6), 1612-1638. doi: 10.1086/229941
- Musick, M., Wilson, J., & Bynum, W. B. (2000). Race and formal volunteering: The differential effects of class and religion. *Social Forces*, 78(4), 1539-1571. doi: 10.1093/sf/78.4.1539
- Penner, L. A. (2002). Dispositional and organizational influences on sustained volunteerism: An interactionist perspective. *Journal of Social Issues*, 58(3), 447-467. doi: 10.1111/1540-4560.00270
- Perry, J., Brudney, J., Coursey, D., & Littlepage, L. (2008). What drives morally committed citizens? A study of the antecedents of public service motivation. *Public Administration Review*, 68(3), 445-458. doi: 10.1111/j.1540-6210.2008.00881.x
- Petrzelka, P., & Mannon, S. E. (2006). Keepin' this little town going: Gender and volunteerism in rural America. *Gender & society*, 20(2), 236-258. doi: 10.1177/0891243205284498
- Puljiz, V., Bežovan G., Šućur, Z., & Zrinščak, S. (2005). *Socijalna politika*. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Ruiter, S., & De Graf, N. D. (2006). National context, religiosity and volunteering: Results from 53 countries. *American Sociological Review*, 71(2), 191-210. doi: 10.1177/000312240607100202
- Sergent, M. T., & Sedlacek, W. E. (1990). Volunteer motivation across student organizations: A test of person-environment fit theory. *Journal of college student development*, 31(3), 255-261.
- Stivers, C. (1995). Settlement women and bureau men: Constructing a usable past for public administration. *Public Administration Review*, 55(6), 522-529. doi: 10.2307/3110343
- Sundeen, R. A. (1988). Explaining participation in coproduction: A study of volunteers. *Social Science Quarterly*, 69(3), 547-568.
- Sundeen, R. A., Raskoff, S. A., & Garcia, M. C. (2007). Differences in perceived barriers to volunteering to formal organizations lack of time versus lack of interest. *Nonprofit Management & Leadership*, 17(3), 279-300. doi: 10.1002/nml.150
- Tan, V., & Tiong, T. H. (1999). Personality type and the Singapore manager: Research findings based on the MBTI. *Singapore Management Review*, 21(1), 15-31.
- Tidwell, M. V. (2005). A social identity model of prosocial behaviors within nonprofit organizations. *Nonprofit Management & Leadership*, 15(4), 449-459. doi: 10.1002/nml.82
- Varvel, T., Adams, S. G., Pridie, S. J., & Ruiz Ulloa, B. C. (2004). Team effectiveness and individual Myers-Briggs personality dimensions. *Journal of management in engineering*, 20(4), 141-146. doi: 10.1061/(ASCE)0742-597X(2004)20:4(141)
- Wheeler, P. (2001). The Myers-Briggs type indicator and applications to accounting education and research. *Issues in Accounting Education*, 16(1), 125-150. doi: 10.2308/iace.2001.16.1.125
- Widjaja, E. (2010). *Motivation behind volunteerism*. Claremont, CA: Claremont McKenna College.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26(1), 215-240. doi: 10.1146/annurev.soc.26.1.215
- Wilson, J., & Musick, M. (1997). Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work. *American Sociological Review*, 62(5), 694-713. doi: 10.2307/2657355
- Wilson, J., & Musick, M. (1999). Attachment to volunteering. *Sociological forum*, 14(2), 243-272. doi: 10.1023/A:1021466712273
- Wilson, J., & Musick, M. (2000). The effects of volunteering on the volunteer. *Law and Contemporary Problems*, 62(4), 141-168. doi: 10.2307/1192270
- Wolf, T. (1999). *Managing a nonprofit organization in the twenty-first century*. New York: Simon & Schuster Inc.

Zrinščak, S., Lakoš, I., Handy, F., Cnaan, R., Brun-
dney, J. L., Haski-Leventhal, D., Holmes, K.,
Hustinx, L., Kang, C., Meijs, L., Pessi, A. B.,
Ranade, B., Smith, K. A., & Yamauchi, N.

(2012). Volontiranje studenata u Zagrebu u
komparativnom kontekstu. *Revija za socijal-
nu politiku*, 19(1), 25-48. doi: 10.3935/rsp.
v19i1.1039

Summary

MOTIVATION TO VOLUNTEER – ARE THE MOTIVES FOR VOLUNTEERING CONNECTED WITH THE GENDER, PERSONALITY AND AREA OF STUDY?

Nina Pološki Vokić, Ivana Marić i Gorana Horvat

Faculty of Economics and Business, University of Zagreb

Zagreb, Croatia

Volunteering is the activity of people who freely give their time in order to bring new contents and values into the lives of others, without expecting any financial gain in return, i.e. without being paid. The question arises what motivates individuals to being, but also persevere in volunteer work, and particularly what determines the motivation of young persons to decide on voluntary unpaid work. Namely, as volunteering is one of the key determinants of a developed civil society, young persons should be encouraged to volunteer work from the earliest age. Consequently the basic aim of the paper is to analyse the reasons to volunteer, particularly the reasons of young persons in the final years of their study programmes. Additionally, the paper researches the connection of selected personal characteristics of young persons (gender, personality and the area of study) with the primary reason to volunteer.

On the sample of 255 students of the graduate study programmes at the University of Zagreb with its seven constituent parts (Faculty of Economics and Business, Faculty of Kinesiology, Faculty of Electrical Engineering and Computing, Faculty of Chemical Engineering and Technology, Faculty of Philosophy, Department of Social Work at the Faculty of Law, Faculty of Teacher Education) it has been established that the primary motivation to volunteer of the largest number of respondents is their own beliefs, and not any material gain, in other words they truly identify with the idea of volunteering (the motive of „worth“). The research has also shown that the incentives to participate in volunteer work depend on specific characteristics of an individual. Specifically, the reasons to volunteer depend on the area of study/work of the individual (the third hypothesis on statistically significant different motivation for volunteering with regard to the area of study of the respondent is accepted), and to a lesser extent on the gender and personality traits of the individual (a large number of descriptive and some findings of the inferential statistics point to the differences in motives to volunteer with regard to gender and personality traits, but the first and the second hypotheses relevant to these relations have been rejected).

Key words: volunteering, reasons to volunteer, young persons, Croatia.